

**PODROBNÁ HODNOTÍCÍ ZPRÁVA O BOJI PROTI PRANÍ PENĚZ A FINANCOVÁNÍ
TERORISMU**

ČESKÁ REPUBLIKA

ŘÍJEN 2003

MEZINÁRODNÍ MĚNOVÝ FOND
Odbor měnových a finančních systémů

SVĚTOVÁ BANKA
Víceprezidenství pro finanční sektor

“Obsahem této zprávy jsou odborné rady a doporučení pracovníků Mezinárodního měnového fondu (MMF) a Světové banky příslušným orgánům členského státu jako odpověď na jejich žádost o technickou pomoc. S písemným souhlasem příslušných orgánů přijímacího státu může být tato zpráva (celá nebo její část) nebo shrnutí zpřístupněno výkonným ředitelům MMF a jejich zaměstnancům a poskytovatelům technické pomoci a sponzorům vně MMF a Světové banky. Zpřístupnění této zprávy (celé nebo části) nebo shrnutí stranám vně MMF a Světové banky, jiným než poskytovatelům odborné pomoci a sponzorům, vyžaduje písemný souhlas příslušných orgánů daného státu, oddělení měnových a finančních systémů MMF a oddělení integrity finančního trhu v rámci víceprezidenství pro finanční sektor Světové banky.“

Zkratky	4
I. Přehled	5
A. Obecné	5
Informace a metodika použitá pro hodnocení.....	5
Obecná situace v oblasti praní peněz a financování terorismu	6
B. Přehled preventivních opatření.....	6
II. Podrobné hodnocení.....	11
A. Hodnocení trestněprávních opatření a mezinárodní spolupráce	11
B. Hodnocení preventivních opatření u finančních institucí	26
C. Popis kontroly a sledování hotovostních transakcí a transakcí přes hranice.....	47
D. Hodnocení souladu.....	48
E. Odpověď/reakce příslušných orgánů	61
 Tabulky	
1. Podrobné hodnocení trestněprávních opatření a mezinárodní spolupráce	11
2. Podrobné hodnocení právního a institucionálního rámce pro finanční instituce.....	26
3. Popis kontroly a sledování hotovostních transakcí a transakcí přes hranice	47
4. Ohodnocení souladu s Doporučeními FATF vyžadujícími specifické jednání	48
5. Shrnutí efektivnosti úsilí proti praní peněz a financování terorismu	50
6. Doporučený Akční plán ke zlepšení právního a institucionálního rámce.....	54

ZKRATKY

zákon proti praní peněz	zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti
ČBA	Česká bankovní asociace
CDD	obezřetností opatření ve vztahu k zákazníkům (tzv. Customer Due Diligence)
ČNB	Česká národní banka
KCP	Komise pro cenné papíry
ÚDDZ	Úřad pro dohled nad družstevními záložnami
FATF	Finanční akční výbor proti praní peněz (Financial Action Task Force on Money Laundering)
FAÚ	Finanční analytický útvar
FIU	finanční zpravodajská jednotka
FT	financování terorismu
IAE	nezávislý expert na otázky praní peněz a financování terorismu
KYC	poznej svého klienta (Know-Your-Customer)
MOU	Memorandum o porozumění (tzv. Memorandum of Understanding)
ÚOOÚ	Úřad na ochranu osobních údajů
OPO	oznámení o podezřelém obchodu
ÚOKFK SKPV	Útvar odhalování korupce a finanční kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování
RRB OSN	Rezoluce Rady bezpečnosti OSN

Přehled

A. Obecné

Informace a metodika použita pro hodnocení

1. Na žádost českých orgánů provedl společný tým Mezinárodního měnového fondu (MMF) a Světové banky (SB) podrobné hodnocení systému boje proti praní peněz a financování terorismu v České republice. Vlastní hodnocení proběhlo ve dnech 26. května až 6. června 2003. Hodnotící tým tvořili pracovníci MMF, SB a nezávislý expert na tuto problematiku, který nepodléhal dohledu MMF a SB a byl vybrán ze seznamu expertů pro hodnocení implementace trestněprávních opatření¹. Tým tvořili paní Maud Bökkerink (MMF), pan Alain Damais, paní Bess Michael a paní Tracy Tucker (SB) a nezávislý expert, pan Boudewijn Verhelst (zástupce ředitele belgické finanční zpravodajské jednotky, Cellule de Traitement des Informations Financières—Cel voor Financiële Informatieverwerking (CTIF-CFI)).
2. Tým přezkoumal příslušné zákony a nařízení určené k boji proti praní peněz a financování terorismu a stávající kontrolní a regulační systémy proti praní peněz (PP) a financování terorismu (FT) u finančních institucí, u kterých je prováděna obezřetností regulace, což jsou banky, pojišťovny, obchodníci s cennými papíry, družstevní záložny a investiční společnosti².
3. Informace použité při hodnocení byly získány od českých orgánů. Tato zpráva vychází zejména z odpovědí orgánů na dotazník („criterion-by-criterion worksheet“) a příslušných platných zákonů a opatření.
Kromě toho, před tímto hodnocením MMF a SB se Česká republika v letech 1998 a 2001 zúčastnila dvou hodnocení ze strany PC-R-EV (dnes MONEYVAL).
4. Tým se setkal se zástupci České národní banky (ČNB), Finančního analytického útvaru (FAÚ), Komise pro cenné papíry (KCP), Úřadu státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění a Státního dozoru nad sázkovými a loteriemi Ministerstva financí, Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami (ÚDDZ), České bankovní asociace (ČBA), České asociace pojišťoven, Asociace obchodníků s cennými papíry, Unie investičních společností, Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva spravedlnosti, státního

---

¹ V rámci celé zprávy jsou části hodnocení, vypracované tímto expertem, označeny kurzívou.

² Finanční institucí se pro účely tohoto zákona rozumějí banky a pobočky zahraničních bank (dále jen "banky"), spořitelni a úvěrní družstva, investiční společnosti a investiční fondy, penzijní fondy, osoba, která je oprávněna podle zvláštního právního předpisu obchodovat s cennými papíry,1) organizátor trhu s cennými papíry,1) pojišťovny, Středisko cenných papírů a jiné právnické osoby oprávněné k vedení části evidence Střediska cenných papírů, jakož i k výkonu jeho ostatních činností,1) právnické nebo fyzické osoby provozující herny, kasina, sázkové kanceláře, dražby mimo výkon rozhodnutí, obchody s nemovitostmi, finanční pronájem, finanční činnosti,2) obchodování s cizí měnou, zprostředkování hotovostních a bezhotovostních převodů peněžních prostředků, zprostředkování spojení nebo zprostředkovatelskou činností směřující k uzavření pojistné nebo zajišťovací smlouvy.

zastupitelství, policie a Generálního ředitelství cel. Hodnotící tým se setkal rovněž se zástupci některých bank a auditorských společností.

5. Hodnotící tým je velmi vděčný za čas a velmi dobrou spolupráci všech zúčastněných, a rád by obzvláště poděkoval Ministerstvu financí a České národní bance za čas, který věnovaly hodnotícímu týmu a za uspořádání potřebných setkání.

Obecná situace v oblasti praní peněz a financování terorismu

6. *Pokud jde o trestné činy, které jsou hlavním zdrojem nelegálních příjmů, je situace v České republice srovnatelná se situací v dalších transitních zemích. Hospodářská trestná činnost (např. podvod a spekulativní skupování krachujících firem s následným rozprodejem získaného majetku – tzv. asset stripping) spojená s procesem privatizace je stále ještě vážným problémem. Příslušné orgány uvádějí jako významnou oblast trestné činnosti daňové trestné činy. V České republice je rovněž aktivní organizovaný zločin, včetně nedovoleného obchodování s drogami a pašování zboží, s propojením do okolních zemí a do Asie.*

7. *Česká republika dosud není považována za primární cíl činnosti teroristů a financování terorismu. Státní orgány si nicméně potencionální hrozbu infiltrace finančních prostředků spojených s terorismem do finančního systému uvědomují a jsou připraveny podle toho jednat.*

B. Přehled opatření k předcházení praní peněz a financování terorismu

8. Příslušné orgány udělaly v uplynulých letech značný pokrok, pokud jde o uvedení systému boje proti praní peněz do souladu s evropskými i mezinárodními standardy.

Úprava boje proti praní peněz je zde zavedena od roku 1996, kdy byl dne 15. února přijat zákon č. 61 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (dále jen zákon proti praní peněz).

9. Od té doby podnikly příslušné orgány další kroky směrem k dotvoření právního a institucionálního systému boje proti praní peněz a zahájily konkrétní realizaci režimu boje proti praní peněz v příslušných odvětvích finančního sektoru. Další úsilí českých orgánů zlepšit právní a institucionální strukturu boje proti praní peněz a účinný dohled vyústilo v přijetí základní legislativy, včetně novely zákona proti praní peněz v roce 2000, novely trestního řádu z roku 2001 ohledně zvláštních vyšetřovacích postupů a trestního zákona, týkající se kriminalizace praní peněz (zákon č. 134/2002 Sb.), vyhlášky Komise pro cenné papíry ze dne 24. října 2002 o vnitřních předpisech, nařízení České národní banky (č. 166/2002) o licencování a opatření ČNB (č. 1 ze září 2003) k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky pro oblast předcházení praní peněz. Tyto nové legislativní a regulatorní iniciativy představují významný pokrok směrem k naplnění mezinárodních standardů proti praní peněz a financování terorismu. Kromě toho, příslušné orgány dále novelizují legislativu proti praní peněz a financování terorismu, včetně (i) novelizace zákona proti praní peněz tak, aby obsahoval ustanovení zavedená Druhou směrnicí proti praní peněz a povinnost nahlašovat transakce, související s financováním terorismu a (ii) návrhu revize trestního řádu a trestního zákona, včetně zavedení trestní odpovědnosti právnických osob, trestného činu financování terorismu a za určitých okolností zvýšení sankcí za praní peněz.

10. Na základě těchto významných kroků vláda vytvořila a jmenovala různé příslušné orgány k zajištění účinného provádění těchto zákonů a souladu se 40+8 doporučeními FATF. Hlavními orgány zodpovědnými za boj proti praní peněz a financování terorismu v České republice jsou Finanční analytický útvar, policie a státní zastupitelství, kteří stíhají praní peněz a financování terorismu. Česká národní banka, Ministerstvo financí a Komise pro cenné papíry jsou hlavními finančními regulátory a jsou zodpovědní a činní v oblasti dohledu nad bankami, pojišťovnictvím, obchodníky s cennými papíry a zprostředkovateli, které regulují. Každý z těchto orgánů hraje při implementaci těchto zákonů hlavní roli.

11. Vzhledem k pokroku dosaženému od roku 1996, zejména pokud jde o zavedení trestného činu „samopraní“, přijetí konceptu podezřelých obchodů, požadavek, aby finanční instituce jmenovaly osobu zodpovědnou za styk s FAÚ (tzv. compliance officer), rozšíření požadavků na identifikaci klientů a uchovávání záznamů, vytvoření speciálních orgánů nebo rozšíření odpovědnosti a pravomocí těch stávajících, aby mohly provádět regulaci, dohled a implementaci právních předpisů v příslušných finančních sektorech, **vláda demonstrovala velmi silnou politickou vůli a závazek splnit mezinárodní standardy pro boj proti praní peněz. Česká republika hraje v regionu vůdčí roli v oblasti boje proti praní peněz.**

12. Jsou zde však některé právní problémy, které je nutné vyřešit. Mise zaznamenala významné návrhy legislativních reforem, které příslušné orgány připravují. Většina problémů, identifikovaných misí v této zprávě, je těmito návrhy odstraněna a mise podporuje příslušné orgány, aby usilovaly o přijetí těchto návrhů. Jedním z hlavních právních problémů je to, že rozsah trestného činu praní peněz (§252a trestního zákona) se zdá být užší, než je pojetí praní peněz, zavedené Úmluvou OSN o nedovoleném obchodu s narkotiky a psychotropními látkami z roku 1988 (Vídeňská úmluva), Úmluvou o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (Štrasburská úmluva) a Úmluvou OSN o nadnárodním organizovaném zločinu (Palermská úmluva). Z těchto důvodů mise doporučuje uvést definice praní peněz do souladu s definicemi, obsaženými ve výše uvedených úmluvách. Opatření pro zajištění majetku v rámci vyšetřování nebo stíhání praní peněz jsou do značné míry v souladu s mezinárodními standardy, není zde ale zavedena povinná a systematická konfiskace nebo propadnutí vypraného majetku. To může vést k situaci, že předmět trestného činu nebude zkonfiskován. Z toho důvodu mise doporučuje zavést systém povinné konfiskace.

13. Kromě toho, hlavním důvodem obav je naprostá absence výsledků orgánů činných v trestním řízení, pokud jde o stíhání, odsouzení a konfiskaci případů praní peněz. Nezdá se, že by tento nedostatek byl výsledkem chybějících právních nebo materiálních zdrojů, ale je to následek trvajících příliš opatrného přístupu justice a určité váhavosti vyzkoušet spolehlivost systému proti praní peněz před soudy.

14. Česká republika v současné době připravuje novelizaci trestního zákona, která umožní uvalení trestní odpovědnosti na právnické osoby. Ministerstvo spravedlnosti provádí revizi znění návrhu, který bude předán vládě a rovněž zvažuje rekonfiguraci trestního zákona. Přijetí této novely bude představovat významný pokrok.

15. Česká republika podepsala a ratifikovala Vídeňskou úmluvu. Dále rovněž podepsala Palermskou úmluvu a Úmluvu OSN o potlačování financování terorismu; tyto dvě úmluvy ale dosud nebyly ratifikovány ani plně implementovány.

16. Pokud jde o boj proti financování terorismu, mise doporučuje, aby příslušné orgány urychleně zavedly zvláštní trestný čin financování terorismu, jak předepisuje Úmluva OSN o potlačování financování terorismu. Pokud jde o zmrazování majetku, u něž je podezření, že má vztah k terorismu, mise zaznamenala, že dozorové orgány a FAÚ rozesílají finančním institucím seznamy teroristů a teroristických skupin, vydávané OSN a EU. Nicméně se zdá, že finanční instituce nejsou schopny zmrazit finanční prostředky nebo majetek teroristů a těch, kteří financují terorismus a teroristické organizace, v souladu s Rezolucí OSN. Mise proto doporučuje, aby příslušné orgány urychleně novelizovaly příslušnou legislativu, aby bylo umožněno bezpodmínečné zmrazení finančních prostředků a majetku v souladu s Rezolucemi OSN.

17. Finanční sektor poskytuje širokou škálu finančních služeb, včetně bankovních, pojistných, úvěrových služeb, služeb souvisejících s cennými papíry a řízení investic. Působí zde 26 bank a 9 poboček zahraničních bank, 224 směnáren s licencí ČNB na prodej cizí měny a 35 poskytovatelů převodů peněz, 39 pojišťoven, poskytujících jak životní, tak neživotní pojištění, 13 činných penzijních fondů a 47 družstevních záložen. Oblast cenných papírů v České republice zahrnuje přibližně 81 obchodníků s cennými papíry (přibližně 1620 jednotlivých obchodníků s licencí) a 57 investičních společností. V souladu s požadavky zákona proti praní peněz mají všechny finanční instituce povinnost jmenovat kontaktní osobu, která je zodpovědná za koordinaci a výměnu informací s FAÚ a za plnění oznamovací povinnosti. Ve většině finančních institucí má tato osoba oprávnění rozhodnout, zda bude transakce oznámena FAÚ.

18. FAÚ byl založen v roce 1996 jako součást Ministerstva financí. Rozsah oprávnění FAÚ přesahuje základní povinnosti přijímat, analyzovat a předávat oznámení o podezřelých obchodech. FAÚ je rovněž zodpovědný za dohled nad finančními institucemi a prosazování plnění povinností, souvisejících s bojem proti praní peněz a financování terorismu, finančními institucemi, včetně povinnosti hlásit podezřelé obchody a jejich systémů vnitřních zásad a kontrolních opatření proti praní peněz a financování terorismu. FAÚ byl určen jako hlavní orgán, zodpovědný za kontrolu dodržování zákona proti praní peněz finančními institucemi. K tomu mají podle zákona proti praní peněz od roku 2000 za úkol kontrolovat jeho dodržování u bank, investičních společností, investičních fondů, penzijních fondů, obchodníků s cennými papíry a družstevních záložen také ČNB, KCP a ÚDDZ. Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění, který je dohledovým orgánem v oblasti pojišťovnictví a je součástí Ministerstva financí, tuto funkci ale nemá. FAÚ je jediným dohledovým orgánem, pokud jde o oblast boje proti praní peněz, pro právnické nebo fyzické osoby provozující herny, kasina, sázkové kanceláře, dražby mimo výkon rozhodnutí, obchody s nemovitostmi, finanční pronájem, finanční činnosti, obchodování s cizí měnou, zprostředkování hotovostních a bezhotovostních převodů peněžních prostředků, zprostředkování spoření nebo zprostředkovatelskou činností směřující k uzavření pojistné nebo zajišťovací smlouvy. Ministerstvo financí/FAÚ, Komise pro cenné papíry a Česká národní banka uzavřely v únoru 2003 dohodu o spolupráci.

19. Hodnotící tým zaznamenal, že již došlo ke zlepšení, pokud jde o posílení dohledu nad finančními institucemi v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu, zejména

v bankovním sektoru, kde od konce roku 2002 došlo k nárůstu počtu cílených kontrol na místě, prováděných ČNB. Mise podporuje ČNB v pokračování těchto kontrol a doporučuje i ostatním orgánům dohledu, aby prováděly obdobné proaktivní hloubkové kontroly finančních institucí (na místě i na dálku), za účelem zajištění lepší implementace preventivních opatření proti praní peněz a financování terorismu.

20. **ČNB vydala opatření o vnitřním řízení a kontrolním systému bank v oblasti předcházení praní peněz**, které rozšiřuje a doplňuje příslušná ustanovení zákona. Opatření, které je v účinnosti od 1. října 2003, stanoví bankám povinnost zavést postupy pro přijímání a poznávání klientů a oznamování podezřelých obchodů, vypracovat školicí programy a zavést vnitřní řídicí a kontrolní systémy. Rozhovory s bankami ukázaly, že by banky daly přednost tomu, aby jim byl cestou tohoto opatření poskytnut spíše důkladný návod, aby byly schopny efektivním způsobem implementovat právní rámec boje proti praní peněz a financování terorismu. ČNB se domnívá, že banky jsou odpovědné za zavedení svých vnitřních postupů, a že poskytovat jim návod ve formě opatření by bylo příliš normativní. ČNB se navíc obává, že poskytnutí specifických instrukcí ve formě opatření by neodráželo rozdíly mezi jednotlivými bankami v českém bankovním sektoru. Mise uznává, že vytvořit přesný návod pro banky je obtížné. Nicméně se domnívá, že by ČNB měla zvážit rozpracování nového opatření tak, aby poskytovalo bankám doplňující návod, jak implementovat právní rámec. To by pomohlo účinné implementaci právního rámce proti praní peněz a financování terorismu bankami, stejně tak jako by zajistilo, že požadované povinnosti jsou implementovány stejným způsobem.

21. **KCP od roku 2002 začlenila aspekt boje proti praní peněz do svých kontrol prováděných u obchodníků s cennými papíry.** Poté, co byla v roce 1998 založena, přijala KCP tzv. rizikový přístup ke kontrolám a zaměřila své omezené zdroje na zlepšení dohledu nad obchodníky s cennými papíry. Nicméně, celkový dohled nad sektorem cenných papírů v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu by měl být v letech 2003 a 2004 dále rozšířen, aby profese, kterých se to týká, lépe chápaly nebezpečí pro toto odvětví.

22. Pokud jde o oblast pojišťovnictví, regulace a dohled v souvislosti s bojem proti praní peněz a financování terorismu zde zatím není prioritou. Orgán dohledu pro pojišťovnictví, Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění (Úřad) dosud nevydal žádné směrnice či nařízení, které by doplňovaly ustanovení proti praní peněz a financování terorismu. Nedávno vydané výše zmíněné opatření ČNB by mohlo být užitečným příkladem. Kromě toho, Úřad se při svých kontrolách nezaměřuje na problematiku boje proti praní peněz, protože nemá zákonem stanovenou povinnost takto činit. Mise byla informována, že po přijetí novely zákona proti praní peněz bude Úřad pověřen výkonem dohledu a prosazováním plnění požadavků boje proti praní peněz u institucí, které podléhají jeho dohledu. Ačkoliv jde o velmi pozitivní vývoj, rovněž to vyžaduje, aby Úřad významně investoval do získání odborných znalostí o problematice boje proti praní peněz a financování terorismu. Protože je zde několik orgánů vykonávajících dohled nad dodržováním zákona proti praní peněz, české úřady musí dále zajistit, aby jednak neexistovaly právní překážky bránící jejich spolupráci a aby FAÚ mohl poskytovat informace o plnění oznamovací povinnosti finančními institucemi příslušným dohledovým orgánům. Klíčovým pro účinného provádění systému boje proti praní peněz a financování terorismu v sektoru pojišťovnictví je další úsilí příslušných orgánů.

23. **Pokud jde o sektor družstevních záložen, který v současné době představuje omezený počet malých družstevních záložen, pro Úřad pro dohled nad družstevními záložnami není problematika boje proti praní peněz prioritou.** Doposud byla úloha ÚDDZ omezena na kontrolu toho, zda družstevní záložny zaslaly FAÚ své systémy vnitřních zásad a zda plní požadavky na identifikaci klientů a uchovávání záznamů; už ale nezjišťují, zda jsou FAÚ zasílána oznámení o podezřelých obchodech a ani se nezabývají kvalitou těchto oznámení. Mise doporučuje, aby se ÚDDZ v rámci svých kontrol rovněž zabýval otázkami boje proti praní peněz.

24. **V současné době, kdy je většinou již zaveden právní a institucionální rámec, by úsilí mělo být zaměřeno na zvýšenou kontrolu finančních institucí, zejména v oblasti pojišťovnictví, aby byla posílena implementace preventivních opatření ze strany finančních institucí a dále na zvýšení efektivity systému oznamování podezřelých obchodů.**

II. PODROBNÉ HODNOCENÍ

1. Podrobné hodnocení bylo provedeno s použitím Hodnotící metodiky – verze z 11. října 2002, schválené Finančním akčním výborem proti praní peněz (FATF) a výkonným představenstvem Fondu a Banky.

A. Hodnocení trestněprávních opatření a mezinárodní spolupráce

Tabulka č. 1 Podrobné hodnocení trestněprávních opatření a mezinárodní spolupráce

I—Trestnost praní peněz a financování terorismu (soulad s kritérii 1-6)
Popis
Úmluvy OSN Česká republika dne 7.12.1989 podepsala úmluvu OSN proti nepovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (Vídeňská úmluva) a tato úmluva vstoupila v platnost dne 2. září 1991. Dne 19.11.1996 ČR ratifikovala úmluvu Rady Evropy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu. Česká republika dále podepsala dne 6.9.2000 Mezinárodní úmluvu OSN o potlačování financování terorismu a dne 12.12.2000 Úmluvu OSN o nadnárodním organizovaném zločinu (Palermská úmluva). Česká republika implementuje rezoluce RB OSN 1373(2001) a 1456(2003). Ratifikace Úmluvy OSN o potlačování financování terorismu a Palermské úmluvy se v současné době připravují.
Trestný čin praní peněz Dne 1. července 2002 nabyla účinnosti novela trestního zákona (označená jako „Euro novela“) č. 134/2002 Sb., která v §252a stanovila nová kritéria pro trestný čin „legalizace výnosů z trestné činnosti“. Po přijetí této novely je Česká republika do značné míry v souladu s Evropskou Úmluvou o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu. Trestný či legalizace výnosů z trestné činnosti spáchá ten, kdo zatajuje původ nebo jinak se snaží učinit podstatně obtížné nebo nemožné zjistit původ věci nebo jiného majetkového prospěchu získaného pomocí trestné činnosti s cílem vytvořit zdání, že tato věc nebo prospěch byly získány v souladu se zákonem, nebo ten, kdo umožní jinému spáchat takový čin. Čin osoby, která spáchá tento trestný čin jako člen organizované skupiny nebo získá z takového činu značný prospěch, spáchá tento čin ve spojení s věcmi získanými z obchodu s omamnými nebo psychotropními látkami nebo z jiného zvlášť závažného trestného činu, získá pomocí tohoto trestného činu prospěch velkého rozsahu nebo zneužije své pozice v zaměstnání nebo funkce ke spáchání takového činu, činí tuto osobu odpovědnou k přísnějšímu trestu. Majetkovým prospěchem se rozumí věci a jiný majetkový prospěch. Jedná se o věci, které byly získány trestným činem nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno. Pojem věci je pak dále definován jako ovladatelný hmotný předmět, který slouží potřebám lidí, včetně finančních prostředků (vztahuje se i na cenné papíry). Věc musí být samostatná a individuálně určená. Citované ustanovení se vztahuje na případy, kdy pachatel jednal úmyslně způsobem uvedeným výše. Jestliže byl čin spáchán z nedbalosti, použije se ustanovení § 252 trestního zákona. České právo v současné době umožňuje postihovat za „legalizaci výnosů z trestné činnosti“ rovněž pachatele

predikativního trestného činu (dříve bylo možné stíhat pouze pachatele následného činu za účast na primárním trestném činu).

K odsouzení pachatele za trestný čin praní peněz (tj. legalizace výnosů z trestné činnosti) je nutné prokázat, že ten příslušný majetek je výnosem z trestné činnosti, ale není nutné, aby byl odsouzen pachatel predikativního trestného činu.

Predikativními trestnými činy pro praní peněz jsou všechny trestné činy. Predikativními trestnými činy mohou být jakékoli trestné činy, které vedly k získání věci či jiného majetkového prospěchu a může k nim dojít také na území jiných států, kdy potom k legalizaci jejich výnosů dojde na území České republiky.

Definice trestného činu praní peněz je do značné míry v souladu s mezinárodními standarty. Rozsah §252a trestního zákona se ale zdá být užší, než je pojetí praní peněz stanovené Vídeňskou, Štrasburskou a Palermskou úmluvou. Konkrétně, trestný čin praní peněz vyžaduje důkaz o úmyslu „zastírat původ nebo jinak usilovat, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu věci (...) s cílem vzbudit zdání, že taková věc nebo prospěch byly nabyty v souladu se zákonem“. Tento požadavek není v souladu s ustanoveními výše uvedených úmluv. Zejména stav „nabytí, držení nebo užívání majetku, s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti“ není §252a pokryt.

Navíc, požadavek prokázat „cíl vzbudit zdání, že taková věc nebo prospěch byly nabyty v souladu se zákonem“ stanoví pro stíhání vyšší důkazní břemeno, než je požadováno těmito úmluvami.

Kromě toho, definice praní peněz v trestním zákoně není v souladu s definicí praní peněz v §1 zákona proti praní peněz. Následkem toho by FAÚ mohl orgánům činným v trestním řízení oznamovat takové podezřelé skutečnosti, které by podle současného trestného činu praní peněz nemohly vést k žádnému stíhání.

Mise proto doporučuje uvést definici praní peněz do souladu s výše uvedenými úmluvami, jak je tomu v případě definice v §1 zákona proti praní peněz.³

Trestný čin financování terorismu

Česká republika nemá zvláštní skutkovou podstatu trestného činu financování terorismu. Nicméně pomocí současných trestních norem lze stíhat a odsoudit pachatele za trestný čin financování terorismu, prostřednictvím ustanovení o účastenství nebo spolupachatelství, podle konkrétních okolností toho daného trestného činu. Takový čin by byl podle současné legislativy posuzován za součást širší skutkové podstaty terorismu.

Konkrétní výše trestní sazby či druhu trestu pak záleží na tom, jaká je trestní sankce za trestný čin, který je takto financován.

České úřady se proto domnívají, že mohou na základě současné legislativy stíhat a odsoudit všechny případy financování terorismu, konkrétně na základě ustanovení o pomoci či návodu ke spáchání teroristických činů.

Aby však bylo zajištěno, že český právní řád pokrývá všechny případy financování terorismu, jak jsou definovány v mezinárodní Úmluvě OSN o potlačování financování terorismu, mise doporučuje urychlené přijetí návrhu novely trestního zákona, která zavede speciální trestný čin financování terorismu.

Mise chápe, že novela se v současné době připravuje a doporučuje urychlit proces jejího přijetí. Poté bude Česká republika plně v souladu se Zvláštním doporučením FATF č. 2.

³ S výjimkou odstavce (d), který není v souladu s úmluvami.

Trestné činy spáchané v zahraničí a/nebo cizími státními příslušníky

Trestnost činu, který byl spáchán na území České republiky, se posuzuje podle zákona České republiky. Trestný čin se považuje za spáchaný na území republiky tehdy, pokud se tu pachatel dopustil jednání, i když porušení nebo ohrožení zájmu chráněného tímto zákonem nastalo nebo mělo nastat zcela nebo zčásti v cizině, nebo porušil-li nebo ohrozil-li tu pachatel zájem chráněný tímto zákonem nebo měl-li tu alespoň zčásti takový následek nastat, i když se jednání dopustil v cizině (§17 trestního zákona.)
Podle zákona České republiky se posuzuje i trestnost činu, který v cizině spáchal občan České republiky nebo osoba bez státní příslušnosti, která má na jejím území povolen trvalý pobyt (§18 trestního zákona)

Trestnost některých trestných činů (např. rozvracení republiky, teroru, záškodnictví, sabotáže, vyzvědačství, padělání a pozměňování peněz, udávání padělaných a pozměněných peněz, výroby a držení padělatelského náčiní, útoku na státní orgán, útoku na veřejného činitele, genocidia, používání zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje, válečné krutosti, perzekuce obyvatelstva, plenění v prostoru válečných operací, zneužívání mezinárodně uznávaných a státních znaků a trestného činu proti míru) se posuzuje podle zákona České republiky i tehdy, spáchal-li takový trestný čin v cizině cizí státní příslušník nebo osoba bez státní příslušnosti, která nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt.

Podle zákona České republiky se dále posuzuje trestnost činu spáchaného v cizině cizím státním příslušníkem nebo osobou bez státní příslušnosti, která nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt, tehdy, pokud je čin trestný i podle zákona účinného na území, kde byl spáchán a zároveň pokud byl pachatel dopaden na území republiky a nebyl vydán k trestnímu stíhání cizímu státu.

Konečně, trestnost činu se posuzuje podle zákona České republiky také tehdy, jestliže to stanoví vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.

Subjektivní stránka trestného činu

Ustanovení trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti bude aplikováno v případech, kdy pachatel jednal úmyslně výše uvedeným způsobem. Pokud je čin spáchán z nedbalosti, uplatní se ustanovení §252 trestního zákona. Subjektivní stránka může být dovozena z objektivních skutkových okolností trestného činu praní peněz.

Trestní odpovědnost právnických osob

V této chvíli v České republice neexistuje trestní odpovědnost právnických osob. Česká republika připravuje novelu trestního zákona, která by umožnila trestněprávně postihovat i právnické osoby a v rámci probíhající rekodifikace trestního zákona je proces zavedení trestní odpovědnosti právnických osob v plném proudu. Dosud jsou české úřady oprávněny právnickým osobám ukládat pouze správní, a ne trestněprávní sankce. Ministerstvo spravedlnosti v současné době reviduje znění návrhu na zavedení trestní odpovědnosti právnických osob, který bude poté předán vládě ke schválení v rámci celkové rekodifikace trestního zákona. Míse doporučuje rychlé přijetí této reformy, ke kterému by mělo dojít dříve, než je v současné době plánováno (tj. leden 2005). Reforma představuje významnou změnu a pokrok pro celý systém boje proti praní peněz a financování terorismu.

Sankce za praní peněz a financování terorismu

Sankce za trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti jsou stanoveny v §252a trestního zákona: až 2 roky odnětí svobody nebo peněžitý trest; 1 - 5 let odnětí svobody, pokud jej pachatel spáchal jako člen organizované skupiny nebo jím získal značný prospěch; 2 - 8 let nebo propadnutí majetku, spáchal-li pachatel čin ve vztahu k věcem pocházejícím z obchodu s omamnými nebo psychotropními látkami nebo z jiného zvláště závažného trestného činu, získal-li činem prospěch velkého rozsahu nebo zneužil-li ke spáchání takového činu svého postavení nebo funkce.

Podle § 89 TZ se značným prospěchem rozumí prospěch dosahující částky nejméně 500.000 Kč a prospěchem velkého rozsahu prospěch dosahující částky nejméně 5.000.000 Kč.

Trestněprávní sankce u financování terorismu jsou odstupňovány podle jednotlivých skutkových podstat, k nimž se vztahují.

Za porušení povinností stanovených v sankční legislativě může být fyzické nebo právnické osobě udělena pokuta (správněprávní postih) až 5.000.000 Kč, pokud byly ohroženy zvláště důležité zahraničněpolitické nebo bezpečnostní zájmy státu, může být uložena pokuta až do výše 30.000.000 Kč.

Za porušení povinností stanovených zákonem proti praní peněz lze uložit pokutu až do výše 2,000.000 Kč a při opětovném porušení nebo nesplnění povinnosti v období 12 po sobě jdoucích měsíců až do výše 10,000.000 Kč, případně i odejmout oprávnění k podnikatelské a jiné samostatné výdělečné činnosti.

ČNB je dle § 26a zákona o bankách oprávněna uložit bankám a pobočkám zahraničních bank opatření k nápravě a pokutu až do výše 50,000.000 Kč a dle § 34 zákona o bankách odejmout licenci, a to jak za porušení povinností stanovených zákonem proti praní peněz, tak za porušení povinností stanovených v sankční legislativě.

V rámci rekonstrukce trestního zákona budou rovněž revidovány sankce za praní peněz. Současný návrh stanoví zvýšení sankcí u nejzávažnějších forem jednání. Mise doporučuje v této revizi pokračovat, aby došlo ke zvýšení celkové efektivity a odstrašujícího účinku celého systému boje proti praní peněz a financování terorismu.

Zákonné prostředky a zdroje určené k provádění legislativy proti praní peněz a financování terorismu

Provádění právní úpravy proti praní peněz (a financování terorismu, pokud bude pokryto legislativou proti praní peněz) je založeno především na systému hlášení, zavedeném zákonem proti praní peněz č. 61/1996 Sb., společně s příslušnými ustanoveními trestního zákona a trestního řádu, která upravují trestný čin praní peněz a zajišťují výkon konfiskace. Tyto právní nástroje a zdroje široce pokrývají oblast boje proti praní peněz a mohou být považovány – i když vezmeme v úvahu určité nedostatky – za dostatečné k tomu, aby mohlo být dosaženo určitých výsledků, pokud jde o výsledky orgánů činných v trestním řízení.

Analýza účinnosti

Kromě uvedených nedostatků, týkajících se některých aspektů trestného činu praní peněz a systému zadržení a konfiskace je nutno uvést, že tresty za praní peněz jsou nižší, než stanoví mezinárodně přijímané standardy. Stíhání financování terorismu je dosud ohroženo neexistencí formální a komplexní právní úpravy. Ačkoliv se současný právní rámec zdá být dostatečně obsáhlý a důkladný, aby zajišťoval určitou míru efektivity, výsledky orgánů činných v trestním řízení jsou slabé. Zdá se, že nejde ani tolik o problém nedostatečné právní úpravy, ale o změnu způsobu myšlení a otevření se novým pojetím a přístupům. Existující potenciál není dostatečně využíván a rovněž nebyla vytvořena soudní praxe, která by podpořila účinnost snahy bojovat proti praní peněz.

V průběhu hodnocení bylo zaznamenáno určité sebeuspokojení ze strany Ministerstva spravedlnosti, které zjevně zaujalo přístup, kdy není ochotno přijmout některá přiměřená právní opatření, jak bylo doporučeno již v rámci předchozího hodnocení prováděného výborem MONEYVAL.

Doporučení a komentáře

1. Příslušné úřady by měly rozšířit rozsah §252a trestního zákona, aby byl v souladu s pojetím praní peněz, obsaženém ve Vídeňské, Štrasburské a Palermské úmluvě a aby pokrýval "nabytí, držení, užívání nebo nakládání s majetkem s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti". Dále mise doporučuje změnit povinnost prokázat „cíl vytvořit zdání, že tato věc nebo prospěch byly získány v souladu se zákonem“, která ukládá vyšší důkazní břemeno, než požadují tyto úmluvy.
2. Příslušné úřady by měly do právního řádu zavést trestný čin financování terorismu, který bude v souladu

<p>s definicí obsaženou v Úmluvě OSN o potlačování financování terorismu, aby bylo zajištěno, že právní řád pokrývá všechny případy financování terorismu, jak jsou definovány v mezinárodní Úmluvě OSN o potlačování financování terorismu.</p> <p>3. Mise podněcuje příslušné orgány, aby co nejrychleji novelizovaly trestní zákon ve smyslu zavedení trestní odpovědnosti právnických osob do českého právního řádu.</p> <p>4. Příslušné úřady by měly ratifikovat a plně implementovat mezinárodní Úmluvu OSN o potlačování financování terorismu.</p> <p>5. <i>Kromě potřeby přizpůsobit tresty za praní peněz běžným mezinárodním standardům a vytvoření formální právní úpravy potírání financování terorismu, aby došlo ke zlepšení prosazování práva, se zákonné prostředky a zdroje zdají být již dostatečné, aby byly zajištěny nějaké pozitivní výsledky i když pro boj proti praní peněz a financování terorismu by bylo určitě výhodou, kdyby došlo k legislativnímu posílení trestného činu praní peněz a ustanovení o konfiskaci.</i></p> <p><i>V současné době jde spíše o to, aby byl překročen most mezi teorií a praxí tím, že budou některé případy dotaženy až před soud a bude vytvořena soudní praxe, která poté může být návodem jak pro orgány činné v trestním řízení, tak pro zákonodárce.</i></p> <p>6. <i>Měla by být přijata všechna zákonná opatření, jež byla doporučena v rámci přecházejícího hodnocení výborem MONEYVAL.</i></p>
<p>Dopad na soulad s doporučeními FATF č. 1, 4, 5, a Zvláštními doporučeními I a II</p>
<p>Česká republika je plně v souladu s doporučeními FATF č. 1 a 5. Zbývající nedostatky, pokud jde o definici praní peněz v trestním zákoně (jak je popsáno výše) ale brání tomu, aby byla ČR plně v souladu s doporučením č. 4. Protože dosud nebyla ratifikována Úmluva OSN o potlačování financování terorismu, nemůže být ČR v souladu se Zvláštním doporučením č. I. Kvůli neexistenci specifické a výslovné úpravy trestného činu financování terorismu v trestním zákoně, ČR není formálně v souladu se Zvláštním doporučením č. II, navzdory současné schopnosti postihovat financování terorismu za použití jiných trestných činů, prostřednictvím ustanovení o účastenství a spolupachatelství.</p>
<p>II—Konfiskace výnosů z trestné činnosti nebo majetku použitého k financování terorismu (soulad s kritérii 7-16)</p>
<p>Popis</p>
<p>Právní řád obsahuje množství ustanovení, umožňujících zabránění, zmrazení, zadržení a konfiskaci. Rovněž vytváří nezbytný právní rámec a dostatečné pravomoci pro orgány činné v trestním řízení, umožňující jim identifikovat a sledovat majetek, který se může stát předmětem konfiskace nebo u kterého je podezření, že jde o výnos z trestné činnosti, nebo že byl použit pro účely praní peněz či financování terorismu.</p>
<p>Předběžná opatření</p>
<p>Opatření, umožňující zajištění majetku v rámci vyšetřování nebo stíhání případů praní peněz, se zdají být v souladu s mezinárodními standardy.</p>
<p>V současnosti existuje několik trestněprávních institutů, umožňujících zajistit majetek nebo jeho část, které zahrnují zajištění peněžních prostředků na účtu u banky nebo jiné finanční instituce, zajištění zaknihovaných cenných papírů (§ 79a, § 79b, § 79c trestního řádu).</p>
<p>Obstavení bankovního účtu je upraveno § 79a trestního řádu. Toto rozhodnutí se vztahuje na peníze určené pro páčání trestného činu, získané prostřednictvím trestného činu nebo použité pro spáchání trestného činu. O tomto rozhoduje předseda senátu, v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán (se souhlasem státního zástupce). Ve výjimečných případech je možné uplatnit obstavení i bez souhlasu státního zástupce (nebezpečí z prodlení), jeho následný souhlas je pak nutno získat do 48 hodin, jinak ztrácí účinnost (obstavení bude zrušeno státním zástupcem). O stížnostech proti rozhodnutí o obstavení rozhoduje soud, popřípadě soud vyšší instance, jestliže o obstavení rozhodl předseda senátu.</p>
<p>Podle § 79b trestního řádu je možné obstavit bankovní účet u spořitelny, družstevních záložen, nebo u jiných subjektů držících účet pro jiný subjekt podobným způsobem, nebo je možné zablokovat prostředky</p>

soukromého důchodového programu se státním příspěvkem k čerpání finanční půjčky a finančního nájmu. Podle § 79c trestního řádu může státní zástupce (předseda senátu) rozhodnout o obstavení zaknihovaných cenných papírů; obstavení bude provedeno Střediskem cenných papírů, jiným oprávněným právním subjektem, nebo Českou národní bankou na základě tohoto rozhodnutí. Ve výjimečných případech může o obstavení rozhodnout policejní orgán (do 48 hodin musí státní zástupce rozhodnout o dalším trvání obstavení).

Konfiskace/odčerpávání

Konfiskace nebo odčerpávání je definitivní vyjmutí majetku z vlastnictví pachatele po skončení trestního řízení na základě pravomocného rozhodnutí, kterým je uznána vina pachatele. Instituty, s jejichž využitím je možné odčerpat výnosy, představuje v trestním zákoně trest propadnutí majetku podle § 51 trestního zákona (ukládán pouze v omezeném počtu případů - odsuzuje-li se pachatel k výjimečnému trestu nebo nepodmíněnému trestu odnětí svobody za závažný úmyslný trestný čin, jímž pachatel získal nebo se snažil získat majetkový prospěch), peněžité trest podle § 53 trestního zákona od 2 tisíc Kč do výše 5 milionů Kč (nebo náhradní trest odnětí svobody až 2 roky) a trest propadnutí věci v § 55 trestního zákona.

Mise ale neidentifikovala žádná ustanovení, která by stanovila mandatorní a systematickou konfiskaci objektu trestného činu (*corpus delicti*), t.j. peněz nebo majetku, který byl legalizován. To může vést ke stavu, kdy objekt trestného činu nebude konfiskován. Zatímco zde je konfiskace výnosů ponechána na uvážení soudců, mandatorní povaha konfiskace objektu trestného činu (*corpus delicti*) je univerzálně přijímaným právním principem. V této souvislosti §55 trestního zákona, jak z vyplývá překladu, který byl předán hodnotitelům, stanoví pouze dobrovolné propadnutí věci („soud může uložit propadnutí věci“). Mise doporučuje, aby byla co nejrychleji zavedena mandatorní konfiskace předmětu trestného činu. Navíc §55 zřejmě nepokrývá okolnosti, kdy legalizovaný majetek nepatří pachateli trestného činu praní peněz, jako např. v případech, kdy jsou využíváni “kurýři”.

Zákon rovněž neupravuje konfiskaci/propadnutí odpovídající hodnoty v případech, kdy se výnosy z trestné činnosti ztratily. Propadnutí hodnoty majetku, pokud již tento neexistuje, přichází v úvahu pouze nepřímo, k čemuž v praxi často dochází: podle informací od příslušných úřadů je často dotčeným osobám ukládán peněžité trest. Příslušné orgány ale uvedly, že byl připraven návrh novely, upravující konfiskaci odpovídající hodnoty. Nová právní úprava (jejíž znění bylo k dispozici pouze v českém jazyce a proto nebylo misí zkoumáno) by měla být přijata počátkem roku 2004.

Právnícké osoby

Trestní právo zatím neobsahuje úpravu trestní odpovědnosti právníckých osob a proto není možné v rámci trestního řízení zadržet či zkonfiskovat majetek právníckých osob.

Civilní konfiskace

Konfiskace je omezena pouze na trestní řízení (ve velmi omezeném rozsahu může být použita ve správním řízení u správních deliktů). Civilní konfiskace byly zrušeny v roce 1990.

Pravomoc identifikovat a sledovat majetek

Hlavní tíže odpovědnosti za vyhledávání, zajišťování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti leží na orgánech činných v trestním řízení.

Za realizaci těchto opatření je zodpovědná Policie ČR, konkrétně Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV.

Dobrá víra třetích stran

Dobrá víra třetích stran je v českém právním řádu chráněna podle občanskoprávních předpisů. Co se týče

trestního řízení, pravomocný orgán, který zabaví věc či majetek, který je předmětem trestné činnosti, byl za něj pořízen či jej bylo ke spáchání činu použito, zajišťuje veškerý tento majetek, bez ohledu na vlastnická práva třetích osob. Vlastnické právo třetích osob k zajištěným prostředkům a věcem nelze uplatnit tak, aby o něm rozhodl státní zástupce či předseda senátu, nýbrž pouze podle předpisů občanskoprávních. Podá-li přesto v trestním řízení třetí osoba žádost o vynětí určitých věcí nebo prostředků ze zajištění, státní zástupce nebo předseda senátu osobu, která takovou žádost podala, poučí, že k žádosti nelze přihlížet a odkáže ji na občanskoprávní řízení, kde se svého vlastnického práva nabytého v dobré víře může domáhat občanskoprávní žalobou.

Pravomoc zrušit platnost smluv

Jediným a nezávislým orgánem pravomocným rozhodovat o platnosti smluv jsou soudy, které tak mohou činit na základě návrhu aktivně legitimované strany. Současný právní řád poskytuje možnost domoci se v rámci soukromoprávního řízení neplatnosti smluv.

Identifikace a zmrazování finančních prostředků a dalšího majetku teroristů

Právní rámec postihování fyzických a právnických osob v souvislosti s podporou terorismu je dnes tvořen tzv. sankční legislativou - zákonem č. 48/2000 Sb., zákonem č. 98/2000 Sb. a prováděcími předpisy k zákonu č. 48/2000 Sb. - nařízení vlády č. 327/2001 Sb. a č. 164/2000 Sb.

Obsahem sankční legislativy je souhrn příkazů, zákazů a omezení, vyplývající z rozhodnutí RB OSN nebo společných postojů Rady EU v oblasti obchodu a služeb (týkající se např. dispozicí se sankcionovaným zbožím, převodů peněžních prostředků ve prospěch sankcionovaných subjektů ap.), v oblasti dopravy a spojů, v oblasti technické infrastruktury (týkající se např. dodávek energie, surovin, strojů a zařízení), v oblasti vědeckotechnické, kulturní a sportovních styků (týkající se např. vědeckých a technických výzkumů, poskytování vědeckotechnických informací, patentů, autorských práv a kulturních statků, účasti na sportovních utkáních ap.).

Za porušení povinností mohou být fyzické nebo právnické osobě uloženy sankce do 5 mil. Kč, byly-li takovým porušením ohroženy zvláště důležité zahraničněpolitické nebo bezpečnostní zájmy státu, až do výše 30 mil. Kč.

Jak ale vyplynulo jednak ze setkání se zástupci příslušných institucí, tak z jejich odpovědí na dotazník, české orgány dosud nejsou schopny v souladu s Rezolucemi Rady bezpečnosti OSN bezodkladně zmrazit finanční prostředky nebo majetek teroristů a těch, kteří financují terorismus a teroristické organizace.

Podle vyjádření osob, se kterými mise hovořila, sankční legislativa umožňuje pouze zmrazení finančních prostředků a majetku cizích států a/nebo příslušníků cizích států. Z toho důvodu není možné legálně zmrazit majetek fyzické osoby, která není příslušníkem státu nebo organizace, která nemá vztah ke státu. Jiní představitelé ale uvádějí, že současná sankční legislativa zavazuje finanční instituce zmrazit finanční prostředky a majetek kohokoliv, kdo byl zařazen na jakýkoliv seznam vydaný Radou bezpečnosti OSN. Vzhledem k rozdílným výkladům mise doporučuje, aby příslušné instituce urychleně novelizovaly příslušnou legislativu tak, aby umožňovala bezpodmínečné bezodkladné zmrazení finančních prostředků majících vztah k terorismu, nebo jiných aktiv nebo majetku, v souladu s Rezolucemi Rady bezpečnosti OSN a Zvláštním doporučením FATF č. III. V rámci zavedení spolehlivé právní úpravy zmrazení finančních prostředků je možné se také zabývat otázkou rizika odpovědnosti finančních institucí za chybné zmrazení finančních prostředků.

Dohledové orgány a FAÚ rozesílají finančním institucím seznamy teroristických osob a organizací, vydávané OSN a EU a podporují je v tom, aby související transakce nahlašovaly FAÚ. Po přijetí oznámení může FAÚ nařídit odložení výkonu transakce o 24 až 72 hodin. Toto oznamování transakcí, majících vztah k terorismu, však dosud nepřineslo žádné významné výsledky, pouze ve dvou případech obsahovala oznámení dostatečně relevantní informace, aby byly předány orgánům činným v trestním řízení.

<p>Statistiky</p> <p><i>Dostupné statistiky nesledují samostatně počty zadržení a konfiskací, týkající se případů praní peněz a financování terorismu. Údaje o správních příkazech ke zmrazení, vydaných FAÚ, by měly být k dispozici, ale nebyly předloženy. Protože dosud nebyl v ČR zmrazen žádný majetek v souvislosti s terorismem, tato statistika není k dispozici</i></p> <p>Školení příslušníků orgánů činných v trestním řízení</p> <p><i>Pro oblast policie a soudnictví je zde k dispozici celá řada možností školení, pokrývajících např. problematiku zadržování a konfiskací. Kromě specializovaných školení, organizovaných střední Policejní školou a Justiční akademií, jsou pořádány semináře v rámci mezinárodních projektů PHARE.</i></p>
<p>Analýza účinnosti</p> <p><i>Je škoda, že zde chybí přesné a systematizované statistické údaje. Přesné zaznamenávání podrobných statistik podle jednotlivých druhů trestné činnosti je nezbytným nástrojem, ne pouze pro vnější hodnocení, ale také, což je důležitější, pro vnitřní kritickou revizi fungování celého systému.</i></p> <p><i>Příležitosti ke školení se zdají být dostatečně dostupné, na tom ale zatím, jak se zdá, nezáleží. Systém konfiskací je založen na odsouzení a trpí těmi stejnými právními problémy, které postihují stíhání praní peněz. Nedostatečné navázání na oznámení praní peněz ze strany orgánů činných v trestním řízení svědčí o potřebě zesílených školicích programů a programů zaměřených na zvýšení informovanosti, zejména pro státní zástupce a soudce.</i></p>
<p>Doporučení a komentáře</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Příslušné instituce by měly zvážit zavedení mandatorní povahy propadnutí věci/konfiskace (§55 trestního zákona), jak je vysvětleno výše. 2. Příslušné instituce by měly novelizovat právní řád tak, aby umožňoval bezpodmínečné bezodkladné zmrazení finančních prostředků nebo jiných aktiv či majetku, v souladu s Rezolucemi Rady bezpečnosti OSN a Zvláštním doporučením FATF č. III. 3. <i>Přesné zaznamenávání podrobných statistik podle jednotlivých druhů trestné činnosti je nezbytným nástrojem, ne pouze pro hodnocení z vnějšku, ale také, což je důležitější, pro interní kritické posouzení fungování celého systému. Zavedení specializace na odhalování a zadržování výnosů z trestné činnosti v rámci ÚOKFK by mělo situaci ohledně nedostatku příslušných statistik napravit.</i> 4. <i>Pro FAÚ by nemělo být problémem vést spolehlivé statistiky podle různých aspektů. Je ovšem nutné zdůraznit, že statistiky by měly také zahrnovat údaje o automatickém zmrazení teroristických aktiv bankami a jejich nahlašování centrálnímu úřadu na základě příslušných rezolucí OSN a Nařízení EU a je tedy nutné učinit nezbytná opatření, aby bylo toto zajištěno.</i> 5. <i>Měla by být organizována školení a programy na zvýšení informovanosti, přičemž zvláštní pozornost by měla být věnována zkušenostem a praxi v jiných státech, kde je u případů praní peněz úspěšně prováděno zadržení a konfiskace.</i>
<p>Dopad na soulad s doporučeními FATF č. 7, 38 a Zvláštním doporučením III.</p> <p>Česká republika je plně v souladu s doporučením FATF č. 38. Neexistence ustanovení zavádějících mandatorní a systematickou konfiskaci legalizovaného majetku je ale důvodem hodnocení „v převážném souladu“ s doporučením č. 7 FATF.</p> <p>Pokud jde o sankční legislativu, ta není v souladu se Zvláštním doporučením FATF č. III.</p>
<p>III—FAÚ a proces přijímání, analýzy a předávání finančních a dalších zpravodajských informací na vnitrostátní i mezinárodní úrovni (soulad s kritérii 17-24)</p>
<p>Popis</p> <p>Finanční zpravodajská jednotka (FIU)</p> <p>Finanční analytický útvar byl založen v roce 1996 jako česká finanční zpravodajská jednotka. FAÚ je součástí</p>

Ministerstva financí. Splňuje definici FIU Egmontské skupiny. Jeho hlavním úkolem je přijímat, analyzovat a předávat dál oznámení o podezřelých obchodech od finančních institucí. FAÚ je členem Egmontské skupiny od roku 1997.

Oznamování Finančnímu analytickému útvaru

§4 zákona proti praní peněz (tj. zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti) říká, že zjistí-li finanční instituce při své činnosti podezřelý obchod, je povinna o tom učinit oznámení (OPO) FAÚ s uvedením všech zjištěných identifikačních údajů. Všechna oznámení o podezřelých obchodech jsou posílána FAÚ. Postup hlášení podezřelých obchodů je popsán v zákoně proti praní peněz a některá další upřesnění jsou stanovena ve vyhláškách č. 183 z roku 1996 a č. 223 z roku 2000.

Instrukce a vnitřní zásady

Finanční instituce samotné jsou povinny vypracovat systém vnitřních zásad odhalování a hlášení podezřelých obchodů, který musí obsahovat podrobný demonstrativní výčet znaků podezřelého obchodu, charakteristických pro ten daný typ instituce. Tyto systémy musí být schváleny FAÚ (§9 zákona proti praní peněz).

FAÚ nevydává žádné instrukce ohledně identifikace složitých a neobvyklých transakcí nebo modelové příklady podezřelých obchodů. Obecné instrukce jsou vydávány profesními sdruženími, např. Českou bankovní asociací pro všechny banky. Pro finanční instituce by bylo velkým přínosem, kdyby příslušné orgány vydaly instrukce, jak naplňovat požadavky v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu a jak odhalovat a hlásit podezřelé obchody. Mise doporučuje, aby příslušné instituce zvážily vydání takovýchto směrnic.

Dodatečné informace

§8 zákona proti praní peněz stanoví, že finanční instituce jsou na požádání povinny FAÚ v jím stanovené lhůtě :

- sdělit údaje o obchodech, na něž se vztahuje identifikační povinnost a ohledně nichž FAÚ provádí šetření;
- předložit doklady o těchto obchodech, nebo k nim umožnit přístup pověřeným zaměstnancům FAÚ při prověřování oznámení nebo provádění kontrolní činnosti;
- poskytnout informace o osobách, které se jakýmkoliv způsobem účastnily takových obchodů.

FAÚ má přístup k finančním informacím i k informacím od orgánů činných v trestním řízení, což mu umožňuje vykonávat jeho povinnosti. Konkrétně může FAÚ při prováděném šetření vyžadovat od správců daně údaje z celého daňového řízení, pokud věc nelze dostatečně objasnit jiným způsobem (§8 zákona proti praní peněz).

Zákon proti praní peněz dále stanoví, že Policie České republiky, zpravodajské služby a jiné státní orgány jsou povinny FAÚ při výkonu jeho pravomocí podle tohoto zákona poskytnout potřebné údaje, pokud jim to zvláštní zákon nezakazuje (§10).

Sankce

§12 zákona proti praní peněz stanoví sankce pro toho, kdo poruší nebo nesplní povinnost stanovenou tímto zákonem: tomuto subjektu bude FAÚ nebo jiným orgánem dozoru uvedeným v tomto zákoně (ČNB, KCP a ÚDDZ) uložena pokuta. Dlouhodobé nebo opakované porušování povinnosti stanovené tímto zákonem nebo uložené rozhodnutím na jeho základě vydaným, je důvodem k odnětí oprávnění k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti. Tato ustanovení se vztahují i na porušení oznamovací povinnosti.

Předávání vnitrostátním orgánům

Zjistí-li FAÚ skutečnosti, které odůvodňují podezření, že byl spáchán trestný čin, učiní oznámení podle trestního řádu a současně orgánu činnému v trestním řízení poskytne všechny údaje a důkazy o nich, které má k dispozici, jestliže s oznámením souvisí (§10, odst. 2 zákona proti praní peněz).

Spolupráce se zahraničními FIU a zabezpečení utajení a ochrany údajů

V rozsahu stanoveném mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána, FAÚ spolupracuje se zahraničními orgány se stejnou věcnou příslušností při předávání zpravodajských informací a údajů, sloužících k dosažení účelu stanoveného tímto zákonem (§10 odst. 5 zákona proti praní peněz).

FAÚ by jako člen Egmontské skupiny měl být schopen spolupracovat a provádět výměnu informací s ostatními egmontskými finančními zpravodajskými jednotkami. Do současné doby FAÚ uzavřel se 14 zahraničními finančními zpravodajskými jednotkami Ujednání o porozumění, která upřesňují způsob výměny informací.

Zaměstnanci FAÚ jsou povinni zachovávat mlčenlivost o úkonech učiněných podle tohoto zákona a o informacích, získaných při jeho provádění. FAÚ je technicky oddělen od jiných pracovišť Ministerstva financí a musí v něm být uplatňována taková organizační, personální a jiná opatření, která zaručují, že bude zachována důvěrnost ohledně informací a údajů, získaných při výkonu jeho pravomocí.

Statistiky a implementace

Misi byly poskytnuty statistiky vedené FAÚ a policií, vztahující se k oznámením o podezřelých obchodech a jejich následnému zpracování. Tyto údaje poskytují užitečný, i když obecný přehled o situaci. Následující statistiky byly poskytnuty FAÚ a ilustrují fungování systému oznamování podezřelých obchodů a předávání trestních oznámení Finančním analytickým útvarům policií.

	2000	2001	2002	2003
obdržené OPO	1917	1750	1264	614
				(do 30. dubna)
případy předané policii	104	101	115	34
				(do 31. května)

Podle počtu oznámení se zdá, že FAÚ je dostatečně vybaven pro výkon svých analytických úkolů. Nicméně počet osob přidělených pro výkon kontroly je nedostatečný k tomu, aby bylo možno očekávat přijatelné výsledky. Postavení FAÚ zajišťuje odpovídající funkční nezávislost a rovněž mlčenlivost je přiměřeně zabezpečena. FAÚ nemá zákonnou povinnost vydávat výroční zprávu.

Analýza účinnosti

FAÚ dosáhl zralosti a získal zkušenosti při zpracovávání finančních zpravodajských informací a pomáhá tak orgánům činným v trestním řízení. FAÚ poskytuje podporu povinným subjektům tím, že jim poskytuje neformální poradenství v rámci těsného kontaktu, který s ním udržuje. FAÚ má dostatečné právní prostředky k tomu, aby mohl získávat doplňující informace, které mu umožní provádět dostatečnou analýzu finančních informací. Pokud jde o přeshraniční spolupráci s partnerskými finančními zpravodajskými jednotkami, česká FIU je oprávněná a i v praxi poskytuje, nejširší možnou pomoc. V současné době jsou bohužel možnosti spolupráce stále ještě formálně omezeny na ty státy, které jsou smluvními stranami bilaterálních smluv nebo Štrasburské úmluvy.

Jedním z největších úkolů pro FAÚ je účinněji využívat dostupné zdroje a tím dosahovat přínosnějších a rychlejších výsledků. U některých případů trvá velmi dlouho, než jsou zpracovány a je přijato konečné rozhodnutí. Produktivita FAÚ je samozřejmě do velké míry závislá na faktorech, které nemůže ovlivnit a na složitosti případů, FAÚ by ale měl prozkoumat možnosti, jak urychlit proces analýzy. V této souvislosti lze

<p><i>zpochybnit spoléhání se FAÚ na aktualizované daňové informace, které má za následek zbytečné zdržení. Naneštěstí vidíme, že orgány činné v trestním řízení plně nevyužívají výsledky práce FAÚ, protože nebylo zahájeno stíhání ani jednoho případu praní peněz, které by bylo výsledkem činnosti systému oznamování. To má zřetelný odrazující účinek na povinné subjekty a na FAÚ a je zde nebezpečí ztráty účinnosti celého systému boje proti praní peněz.</i></p>
<p>Doporučení a komentáře</p>
<p>1. Příslušné instituce by měly vydat instrukce, které by pomohly finančním institucím při provádění požadavků, souvisejících s bojem proti praní peněz a financování terorismu a při odhalování a oznamování podezřelých obchodů.</p> <p>2. FAÚ by měl provést hodnocení toho, jak nakládá s OPO a prozkoumat způsoby, jak urychlit proces analýzy v těch případech, které nejsou závislé na vnějších faktorech a jsou mimo jeho kontrolu.</p> <p>3. Pro vlastní hodnocení systému hlášení by byly zřetelným přínosem podrobnější statistické údaje, které by poskytly lepší přehled o fungování a charakteristických znacích všech složek, zapojených do boje proti praní peněz. Příslušné orgány uvedly, že mají v úmyslu zlepšit svůj přístup ke statistikám. Kromě těch položek, které navrhuje, by určité pomohlo sledovat také údaje o předpokládané predikativní trestné činnosti, fázích praní peněz u transakcí, povaze transakcí a geografickém rozložení případů.</p> <p>4. Aby byla kontrolní funkce FAÚ skutečně účinná a komplexní, vyžaduje zvýšení počtu zaměstnanců. I když to není zákonem stanoveno, doporučuje se, aby FAÚ vydával výroční zprávu o své činnosti a o svých zjištěních, která neslouží pouze jako užitečná analýza, ale je ideálním způsobem, jak poskytovat nezbytnou zpětnou vazbu, na kterou mají povinné subjekty a další dotčené orgány nárok.</p> <p>5. Pokud jde o mezinárodní spolupráci na úrovni FIU, měla by být odstraněna formální podmínka existence smlouvy nebo Štrasburské úmluvy. Spolupráce by měla být povolena přinejmenším tehdy, pokud partnerská jednotka splňuje standardy Egmontské skupiny. Návrh novely zákona proti praní peněz, pokud bude schválen, umožní spolupráci s těmi partnerskými jednotkami, které splňují standardy Egmontské skupiny</p>
<p>Dopad na soulad s doporučeními FATF č. 14, 28, 32</p>
<p>Česká republika je v převážném souladu s doporučením FATF č. 32: po odstranění podmínky existence uzavřené formální smlouvy nebo Štrasburské úmluvy bude v plném souladu s tímto doporučením. Nicméně neexistence specifického požadavku odhalovat a analyzovat neobvykle rozsáhlé transakce (samostatně mimo požadavku hlásit podezřelé obchody) je důvodem nesouladu s doporučením FATF č. 14 (pro více podrobností viz. Část II, oddíl III této Zprávy). Neexistence instrukcí, vydávaných příslušnými úřady, které by pomohly finančním institucím při implementaci požadavků, vyplývajících z režimu boje proti praní peněz a financování terorismu a při odhalování a oznamování podezřelých obchodů, je důvodem nesouladu s doporučením FATF č. 28. Míse doporučuje, aby příslušné české instituce zvážily vydání takovýchto instrukcí.</p>
<p>IV—Orgány činné v trestním řízení, jejich pravomoci a povinnosti (soulad s kritérii 25-33)</p>
<p>Popis</p>
<p>Možnost používat širokou škálu vyšetřovacích postupů</p> <p>Trestní řád upravuje mimo jiné i zadržení a otevření zásilek, jejich záměnu a sledování, odposlech a záznam telekomunikačního provozu. V řízení o úmyslném trestném činu je za podmínek uvedených v trestním řádu možné používat i operativně pátrací prostředky, kterými se rozumí: předstíraný převod, sledování osob a věcí a použití agenta.</p> <p>České policejní právo upravuje též oprávnění k používání podpůrných operativně pátracích prostředků (krycí doklady, konspirační prostředky, zabezpečovací technika, zvláštní finanční prostředky, využití informátora).</p>
<p>Schopnost získat výpisy z bankovních účtů a záznamy o finančních transakcích</p> <p>Ustanovení § 8, odst. 2 trestního řádu umožňuje státnímu zástupci (a v řízení před soudem předsedovi senátu) požadovat bankovní údaje, které podléhají bankovnímu tajemství (viz též § 38 odst. 3 písm. b) zákona o bankách, §80 odst. 2. zákona o cenných papírech). Podobná je situace při získávání údajů z registru cenných</p>

papírů a při získávání informací z daňových řízení, jakož i jednotlivých údajů pro statistické účely. Obstavení bankovního účtu je upraveno § 79a, 79b a 79c trestního řádu.

Policie má na základě zákona o policii právo požadovat pro plnění svých úkolů od státních orgánů, orgánů obcí, právnických a fyzických osob, pomoc při plnění svých úkolů, zejména potřebné podklady a informace a dožádané subjekty jsou povinny vyhovět. Policie je též oprávněna žádat informace ze zvláštních evidencí. Prolomení mlčenlivosti u jednotlivých subjektů stanoví zvláštní zákony.

Další veřejný orgán, který je oprávněn rozhodovat o obstavení bankovního účtu (v době před trestním řízením) je Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR na základě zákona proti praní peněz. Podle tohoto zákona (§6) může finanční instituce splnit příkaz klienta, týkající se podezřelého obchodu, nejdříve po uplynutí 24 hodin od přijetí oznámení ministerstvem, pokud hrozí nebezpečí, že by bezodkladným splněním mohlo být zmařeno nebo podstatně ztíženo zajištění výnosu. Ministerstvo financí pak uvedenou lhůtu může prodloužit až na 72 hodin, k došetření případu a podání trestního oznámení.

Je-li v zákonné lhůtě podáno ze strany FAÚ MF trestní oznámení, finanční instituce vyčká s realizací obchodu - oprávněný orgán činný v trestním řízení pak má tři dny na to, aby rozhodl způsobem dle § 79a nebo § 79b trestního řádu, § 347 a násl. trestního řádu, eventuálně způsobem dle § 47 a násl. trestního řádu (zajištění nároku poškozeného). Pokud není podáno trestní oznámení, finanční instituce příkaz klienta splní. Výše uvedené postupy realizuje finanční instituce na základě zákona proti praní peněz bez příkazu soudce či jiného státního orgánu.

Implementace orgány činnými v trestním řízení

Uvědomování si významu boje proti hospodářské kriminalitě a praní peněz vedlo v nedávné době k vytvoření policejní jednotky, specializované na tyto záležitosti, konkrétně Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování (ÚOKFK), jehož součástí je odbor Výnosy a praní peněz. Velmi pozitivním krokem k dosažení vyšší výkonnosti v této oblasti je rozdělení tohoto odboru na oddělení zabývající se speciálně praním peněz a oddělení zabývající se odhalováním, zmrazováním a zabavováním výnosů z trestné činnosti.

ÚOKFK má na starost všechny případy předané FAÚ a jako takový je pro FAÚ výsadním policejním partnerem. Relativně nízký počet probíhajících vyšetřování, zahájených na základě těchto oznámení, vzbuzuje určité obavy. Jako jeden z možných důvodů bylo uvedeno, že ve většině případů oznámení nasvědčují pouze spáchání daňových trestných činů a ne praní peněz jako takového.

Policie má k dispozici širokou škálu speciálních vyšetřovacích postupů, upravených zákonem, dosud ale tyto postupy nebyly při vyšetřování praní peněz použity. Zpětné sledování toku aktiv až ke spáchání predikativního trestného činu bylo identifikováno jako jeden z hlavních problémů, na něž policie při vyšetřování případů praní peněz naráží. Ze strany ÚOKFK je zde rovněž požadavek na pomoc od expertů na mezinárodní bankovní operace.

Celníci rovněž hrají aktivní, i když spíše podpůrnou roli v oblasti boje proti praní peněz. Sledují pohyb hotovosti a instrumentů na doručitele v hodnotě vyšší než 350.000 Kč přes hranice, tyto transakce jsou povinně nahlašovány. Všechny nenahlášené prostředky v hodnotě přesahující tento stanovený limit mohou být zabaveny. Celníci ovšem nemohou zabavit prostředky v hodnotě nižší než je stanovený limit, ani když by okolnosti vzbuzovaly podezření, že jde o nelegální výnosy z trestné činnosti. Jejich vyšetřovací pravomoci pokud jde o podezření na praní peněz jsou omezené, těsně však spolupracují s policií a předávají informace FAÚ.

U státních zastupitelství jsou zavedeny specializace na postih ekonomické kriminality a organizovaný zločin. V souvislosti se zavedením této specializace ale dosud nedošlo k žádnému zřetelnému nárůstu počtu stíhání či odsouzení za praní peněz.

<p>Vítanou iniciativou je založení „Clearing House”, což je mezirezortní pracovní skupina, v níž jsou zastoupeny např. FAÚ, orgány činné v trestním řízení, další státní orgány a orgány dohledu a která slouží jako koordinační a poradní orgán, v jehož rámci jsou řešeny aktuální problémy, spadající do oblasti praní peněz a zajišťování výnosů z trestné činnosti a zvažována opatření k jejich odstranění.</p>
<p>Analýza účinnosti</p> <p>Vytvoření specializované policejní jednotky, která je pověřena vyšetřováním oznámení od FAÚ, ÚOKFK, by mělo zajistit jejich řádné následné vyšetřování na úrovni police. Státní zastupitelství rovněž zavedla určitou specializaci pro případy praní peněz. Celkové výsledky jsou ale upřímně řečeno zklamáním, protože dosud nebylo zahájeno trestní stíhání ani jednoho případu praní peněz. Financování terorismu dosud není upraveno jako samostatný trestný čin, což může být překážkou pro jeho účinné stíhání.</p> <p>Zákonem regulované speciální vyšetřovací postupy, které má police k dispozici, jsou standardní a komplexní. Dosud zde ale nebyla potřeba použít je při vyšetřování praní peněz.</p> <p>Meziresortní pracovní skupina “Clearing House” by se měla stát řádným koordinačním mechanismem pro orgány prosazující právo. Pokud o to budou všechny zúčastněné strany vážně usilovat, mohl by se tento orgán stát nástrojem pro zmodernizování a maximální využití systému boje proti praní peněz, což by v konečném důsledku zajistilo jeho výkonnost.</p> <p>Zdroje, které má policie a státní zastupitelství k dispozici i poskytnuté statistiky se zdají být misi dostatečné. Jak samy české instituce uznávají, je zde skutečně velmi malý počet případů praní peněz a financování terorismu. Statistiky ve skutečnosti ukazují, že zde nebylo žádné trestní stíhání a samozřejmě tedy také žádné odsouzení a konfiskace za praní peněz. Jak je uvedeno výše, byly již učiněny určité snahy napravit tuto situaci (jako např. ÚOKFK a Clearing House), dosavadní výsledky jsou ale chabé. Na základě slabých výsledků, pokud jde o prosazování práva je zřejmé, že je zde naléhavá potřeba specializovaného školení, zejména v oblasti soudnictví.</p> <p>Jako jedno z vysvětlení toho, že dosud nebylo zahájeno žádné trestní stíhání případu praní peněz bylo uvedeno, že staré ustanovení trestního zákona, upravující trestný čin praní peněz bylo nedostatečné a současný §252a trestního zákona platí příliš krátkou dobu na to, aby byl otestován před soudem. Zvláště problematické se pro dosažení odsouzení jeví obzvláště vysoký požadavek „mens rea“ (který je již komentován v právní části této zprávy) a v menší míře těž prokázání specifického predikativního trestného činu. Toto zdráhání se může být pochopitelné, ale je důležité stanovit právní precedenty a mít soudní praxi a otestovat tak trestný čin praní peněz a zjistit pozici soudů, pokud jde o důkazní požadavky.</p>
<p>Doporučení a komentáře</p> <p>1. Vytvoření a specializace ÚOKFK je chvályhodným krokem směrem k účinnějšímu prosazování práva v oblasti boje proti praní peněz. Obzvláště je vítáno založení odboru, zaměřeného na odhalování a zabavování výnosů z trestné činnosti v rámci ÚOKFK. Tato opatření se dosud bohužel neodrazila v úspěšném stíhání případů praní peněz. Změnu snad přinese novela trestního zákona, ale sebelepší zákon je marný, pokud není efektivně prováděn. Specializace v rámci policie i státního zastupitelství by mohla přispět k lepšímu porozumění tohoto fenoménu a ke zvýšení informovanosti o právních otázkách, nicméně celý systém musí ještě projít zkouškou před soudem. Pokud jde o financování terorismu, zavedení samostatného trestného činu dostatečně pokryje tento zákonný nedostatek.</p> <p>2. Založení “Clearing House” je skvělým nápadem a mělo by se mu dostat plné podpory a aktivního přístupu ze strany všech zúčastněných orgánů. Je to ideální forum pro vyrovnání se se všemi problémy, na které dotčené orgány při boji proti praní peněz narážejí. Pokud je obtížné nalézt potřebné odborné znalosti na vnitrostátní úrovni, úřady by se měly snažit poučit se ze zkušeností jiných zemí, které jsou při boji proti praní peněz úspěšné. Měly by být také plně využívány mezinárodní aktivity v oblasti školení, pořádané např. v rámci projektů Phare EU, UN GP ML (Globální program boje proti praní peněz OSN) a Egmontskou skupinou.</p> <p>3. Posuzování případových studií a trendů je záležitostí, kterou by se měly zabývat společně FAÚ, policie a státní zastupitelství. Jak již bylo řečeno, ideálním forem pro tuto činnost je Clearing House. Dotčené orgány se zúčastňují různých vnitrostátních i mezinárodních aktivit, týkajících se těchto otázek. Součástí výročních zpráv dotčených institucí by měly být rovněž případové studie a trendy.</p>

<p><i>4. Pokud jde o zajištění účinného odhalování a stíhání výnosů z trestné činnosti, je v tomto systému nějaká zásadní chyba, protože má všechny potřebné součásti, ale nedosahuje žádných výsledků, pokud jde o odsouzení a navrácení majetku. Bylo by třeba provést důkladnou kontrolu celého systému a nalézt přesné příčiny těchto nedostatků, což nebylo v kompetenci této mise a vyžaduje to mnohem více času a prostředků. Je ale zřejmé, že problém se nalézá především v oblasti soudnictví. Proto by měla být pozornost zaměřena na tuto oblast a mělo by dojít ke zvýšení informovanosti a odborných znalostí. Jak již bylo řečeno, jedním z problémů je kritérium "mens rea". Jak je uvedeno výše, dosud nebyl stíhán případ praní peněz spáchaného z nedbalosti, který vyžaduje pouze minimální trestní úmysl. Mnohem závažnějším problémem se zdá být prokázání predikativního trestného činu, zvláště byl-li spáchán v zahraničí. Pokud očekáváme, že systém hlášení bude přinášet výsledky, musíme být připraveni opustit klasický přístup, kdy se začíná u predikativního trestného činu a končí u výnosů. Praní peněz by pak mělo být považováno za samostatný trestný čin a podle toho by s ním mělo být nakládáno, což vyžaduje změnu mentality a otevřenost vůči novým přístupům</i></p> <p><i>5. Aby bylo zaručeno, že ukládané sankce jsou dostatečné a odrazující, doporučuje se také, aby byla přezkoumána přiměřenost sankcí, zda jsou v souladu se standardy stanovenými Rozhodnutím Rady EU z června 2001, které stanoví minimální trest za trestný čin praní peněz ve výši 4 let. .</i></p>
Dopad na soulad s doporučeními FATF č.37
Česká republika je plně v souladu s doporučením FATF č. 37.
V—Mezinárodní spolupráce (soulad s kritérii 34-42)
Popis
<p>Vzájemná právní pomoc v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu</p> <p>Česká republika může poskytovat velmi širokou škálu druhů právní pomoci, jak stanoví § 384 trestního zákona.</p> <p>Odpovědi na dožádání cizozemských soudů a úřadů a poskytování právní pomoci cizozemským soudům a úřadům je prováděno bezesmluvně (na základě reciprocity) nebo na základě mezinárodní smlouvy.</p> <p>Podmínkou poskytnutí právní pomoci je oboustranná trestnost skutku. Při poskytování právní pomoci postupují orgány ČR podle vnitrostátních procesních předpisů. Na žádost dožadujícího orgánu lze postupovat podle cizích procesních předpisů, nepřiči-li se to veřejnému pořádku ČR.</p> <p>ČR se účastní mezinárodní spolupráce v otázkách boje proti praní špinavých peněz, proti financování terorismu a jiné ekonomické trestné činnosti jako úplatkářství. ČR ratifikovala Úmluvu OECD o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích a podílí se na monitorování plnění této úmluvy.</p> <p>ČR se připojuje k jednostranným opatřením/pozicím Evropské unie zaměřených proti praní peněz a financování terorismu, jako jsou společný postoj č. 2001/930/CFSP, k boji s terorismem, společný postoj č. 2001/931/CFSP, k aplikaci specifických opatření k boji s terorismem a společné postoje, které aktualizovaly seznam osob a skupin sankcionovaných kvůli terorismu. ČR je v oblasti boje proti terorismu zapojena také do mechanismu politického dialogu v oblasti boje proti terorismu a účastní se pravidelných zasedání Trojky pracovní skupiny k terorismu (COTER).</p> <p>Česká republika je smluvní stranou Evropské Úmluvy o právní pomoci v trestních záležitostech (Štrasburk, 20.4.1959) a Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (Štrasburk, 8.11.1990).</p> <p>Pokud jde o státy, které nejsou smluvními stranami některé aplikovatelné mnohostranné úmluvy, ČR může spolupracovat na základě relevantních dvoustranných úmluv; ČR dosud uzavřela bilaterální smlouvu o vzájemné právní pomoci nebo vydávání se 49 zeměmi.</p> <p>Ministerstvo vnitra uzavřelo Dohodu o policejní spolupráci s 29 státy. I když tyto dohody ve většině případů</p>

neupravují přímo oblast financování terorismu, lze je i na tuto oblast aplikovat, neboť upravují povinnost smluvních stran spolupracovat při prevenci, potírání a odhalování trestných činů a provádění jednotlivých vyšetřovacích úkonů, včetně terorismu.

Příprava nových dohod o policejní spolupráci s dalšími 11 státy je v různých stádiích a u těchto nově uzavíraných a připravovaných smluv je spolupráce v oblasti financování terorismu výslovně upravena.

Výměna informací českých orgánů činných v trestním řízení může být uskutečňována na základě mnohostranných či dvoustranných smluv i na základě dohod o policejní spolupráci. Výměna informací a zahraniční spolupráce u policie probíhá prostřednictvím Interpolu a Europolu (Českou republiku zastupuje od podzimu 2002 styčný důstojník).

Spolupráce při vyšetřování

Spolupráce mezi vyšetřovateli z různých států je uskutečňována především prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti na základě smluv o právní pomoci. Není zde žádná překážka pro účast českých příslušníků orgánů činných v trestním řízení na společném vyšetřování s dalšími zeměmi.

Trestní řád a zákon o policii (viz. §48b a 48c) obsahují výslovná ustanovení týkající se mezinárodní spolupráce při sledovaném doručení zásilky (§87b, odst. 4 zákona o policii) a používání agentů (§158e odst. 8 zákona o policii).

Vydávání

Vydávání lze provádět na základě mezinárodních smluv. Česká republika ovšem může provádět extradice také v případech, kdy nelze použít žádnou mezinárodní smlouvu, a to na základě vnitrostátní legislativy - (trestní řád, II. oddíl hlava 25, § 379 a násl. trestního řádu), pokud jsou splněny podmínky uvedené v §21 trestního zákona (jde o čin trestný podle práva obou států, pro který je vydání přípustné, trestnost činu nezanikla a nejde o občana České republiky).

Česká republika nevydává své občany do jiných zemí kvůli trestnímu stíhání za žádný druh trestného činu. Česká republika je však kompetentní zahájit trestní stíhání za jakýkoli trestný čin spáchaný svými vlastními občany bez ohledu na to, kde vznikl. Podle novely ústavy a související novely trestního zákona, která je v současné době připravována a projednávána, nebude moci být občan ČR vydán, nestanoví-li zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je ČR vázána, něco jiného.

Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost činu spáchaného v cizině cizím státním příslušníkem nebo osobou bez státní příslušnosti, která nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt, též tehdy, je-li čin trestný i podle zákona účinného na území, kde byl spáchan,

Státní zástupce je povinen ze zákona stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je ČR vázána, nestanoví jinak.

Provádění právní pomoci

Vedle údajů poskytnutých FAÚ ohledně mezinárodní spolupráce, které vypovídají o intenzivní a aktivní výměně informací, nebyly poskytnuty žádné statistické údaje, týkající se právní pomoci. Podle informací od příslušných orgánů nejsou vedeny zvláštní statistiky, týkající se právní pomoci ohledně praní peněz a financování terorismu. Jinak nebyly v souvislosti s poskytováním právní pomoci uváděny žádné závažné problémy. Česká republika je v souladu se Štrasburskou úmluvou a i její skutečný postoj je skutečně jednoznačně pro spolupráci. Požadavkem je oboustranná trestnost, ale odlišné standardy v žádajícím státě, pokud jde o skutečnost, které jsou v České republice považovány za trestný čin, neznemožňují spolupráci. Implementace zahraničního příkazu ke konfiskaci, i když je založen na postupu zemí právního systému common law "in rem", není považován za problém. Právní pomoc ze zahraničí je údajně poskytována včas. Hodnotitelům nebyly předloženy žádné statistické údaje ohledně mezinárodní výměny informací orgánů

<i>činných v trestním řízení a také nebyla zmíněna žádná dohoda o podílení se na výnosech. Jak již bylo řečeno, ČR je smluvní stranou a plně implementuje Štrasburskou úmluvu.</i>
<i>ČR je plně oddána boji proti terorismu. Extradice je pravidlo, ze kterého jsou - jak je tradicí v zemích tzv. civil law- vyjmuti vlastní státní příslušníci. Je zde ale možnost převzít stíhání prováděné v zahraničí, pokud je podezřelou osobou český občan. Z čistě formálně právního pohledu neexistence samostatného trestného činu financování terorismu by mohla být potencionální překážkou, ale jak již bylo řečeno dříve, toto bude v blízké budoucnosti napraveno.</i>
Analýza účinnosti
<i>Pokud jde o přístup českých orgánů ke spolupráci i praxi v této oblasti, nejsou zde žádné výhrady. Kromě neexistence statistických údajů o praní peněz a financování terorismu a za předpokladu, že bude přijat samostatný trestný čin financování terorismu, jsou mezinárodní standardy zcela splněny. Přidělené prostředky se zdají být přiměřené a žádné zvláštní problémy nebyly zmiňovány.</i>
Doporučení a komentáře
<i>Aby byla situace ohledně extradice u případů financování terorismu jasná a jednoznačná, je velmi důležité, aby byl včas zaveden samostatný trestný čin financování terorismu. Pozornost by rovněž měla být věnována statistickým údajům.</i>
Dopad na soulad s doporučeními FATF č. 3, 32, 33, 34, 37, 38, 40, SR I, SR V
<i>Česká republika je plně v souladu s doporučeními FATF č. 3, 33, 34, 37, 38, 40 a Zvláštním doporučením č. V a v převážném souladu s doporučením FATF č. 32. Je ale nutné ratifikovat Úmluvu OSN o potlačování financování terorismu, aby byla zcela v souladu se Zvláštním doporučením FATF č. I.</i>

B. Hodnocení preventivních opatření u finančních institucí

2. Za účelem hodnocení souladu s následujícími kritérii musí hodnotitelé ověřit, že (a) je zde právní a institucionální rámec; a že (b) jsou zde účinná kontrolní/řídící opatření, která zajistí, že tato kritéria jsou finančními institucemi řádně a účinně prováděna. Oba tyto aspekty mají stejný význam.

Tabulka č. 2. Podrobné hodnocení právního a institucionálního rámce u finančních institucí a jeho účinné implementace

I—Všeobecný přehled (soulad s kritérii 43 a 44)
Popis
FAÚ kontroluje, zda finanční instituce plní povinnosti stanovené zákonem proti praní peněz a zda nedochází k legalizaci výnosů těmito finančními institucemi. Kromě FAÚ provádí kontrolu plnění povinností stanovených tímto zákonem od roku 2000 také: a) u bank Česká národní banka (ČNB), b) Komise pro cenné papíry (KCP) u investičních společností a investičních fondů, penzijních fondů, osoby, která je oprávněna podle zvláštního právního předpisu obchodovat s cennými papíry, organizátora trhu s cennými papíry, Střediska cenných papírů a jiných právnických osob oprávněných k vedení části evidence Střediska cenných papírů, jakož i výkonu ostatních činností Střediska cenných papírů,

c) Úřad pro dohled nad družstevními záložnami (ÚDDZ) u družstevních záložech.

FAU kontroluje plnění povinností bankami, obchodníky s cennými papíry a družstevními záložnami pouze ad hoc, ale většinu nechává na ČNB, KCP a ÚDDZ.

FAÚ je jediným dohledovým orgánem pro právnické nebo fyzické osoby provozující herny, kasina, sázkové kanceláře, dražby mimo výkon rozhodnutí, obchody s nemovitostmi, finanční pronájem, finanční činnosti, obchodování s cizí měnou, zprostředkování hotovostních a bezhotovostních převodů peněžních prostředků, zprostředkování spojení nebo zprostředkovatelskou činnost směřující k uzavření pojistné nebo zajišťovací smlouvy. To, že zde v současné době není speciální dohledový orgán, který by kontroloval plnění požadavků souvisejících s potíráním praní peněz u pojišťoven a pojišťovacích agentů, je významným nedostatkem českého systému boje proti praní peněz a financování terorismu. Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění by měl být oprávněn provádět tento dohled v sektoru pojišťovnictví, vydávat směrnice podrobně popisující režim boje proti praní peněz a financování terorismu, platný pro tento sektor a provádět účinné kontroly plnění povinností souvisejících s bojem proti praní peněz a financování terorismu na místě i na dálku. Míse vítá plány, které byly v této souvislosti zmíněny zástupci Ministerstva financí a byly již začleněny do návrhu novely zákona proti praní peněz, který by měl vstoupit v platnost v roce 2004.

§4 odst. 6 zákona proti praní peněz stanoví, že splnění oznamovací povinnosti podle předchozích ustanovení není porušením zákonné povinnosti mlčenlivosti uložené podle zvláštního zákona. Dále §7 tohoto zákona stanoví, že povinné subjekty, stejně jako FAÚ, mají povinnost zachovávat mlčenlivost. Povinnosti zachovávat mlčenlivost se nelze dovolávat vůči:

a) orgánu činnému v trestním řízení, pokud provádí řízení o trestném činu souvisejícím s legalizací výnosu nebo jedná-li se o splnění oznamovací povinnosti vztahující se k takovému trestnému činu,

b) soudu rozhodujícímu v občanském soudním řízení spory týkající se obchodu nebo nároku vyplývajícího z tohoto zákona;

c) osobám vykonávajícím bankovní dohled;

d) orgánu oprávněnému podle zvláštního předpisu rozhodovat o odnětí oprávnění k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti v případě, že ministerstvo předloží podnět k odnětí takového oprávnění;

e) osobě, která by mohla uplatnit nárok na náhradu škody podle tohoto zákona, jde-li o následné oznámení skutečností rozhodných pro uplatnění takového nároku; finanční instituce je oprávněna v tomto případě sdělit klientovi, že jednala podle tohoto zákona, až po předchozím písemném souhlasu ministerstva;

f) příslušnému zahraničnímu orgánu při předávání údajů sloužících k dosažení účelu stanoveného tímto zákonem, pokud to zvláštní právní předpis nezakazuje.

Zákony upravující činnost dohledových orgánů (§25a odst. 4. zákona o bankách č. 21/1992, §80 zákona o cenných papírech č. 591/1992, §28 zákona o investičních společnostech a investičních fondech č. 248/1992, §39 zákona o pojišťovnictví č. 363/1999) stanoví, že porušením povinnosti zachovávat mlčenlivost není sdělení informací v souvislosti s plněním jejich povinností, vyplývajících ze zákona proti praní peněz, nebo jejich sdělení orgánům činným v trestním řízení. Dohledové orgány tedy mohou předávat informace FAÚ. FAÚ není vůči ČNB vázán mlčenlivostí (§7 odst. 4 písm.c zákona proti praní peněz), ale může jí poskytovat informace pouze pro účely bankovního dohledu.

Ministerstvo financí, KCP a ČNB uzavřely v únoru 2003 dohodu o spolupráci. Na jejím základě jsou v pravidelném kontaktu, pokud jde o koordinace kontrol a výklad zákona proti praní peněz.

Analýza účinnosti

Dohledové orgány nejsou omezeny při poskytování informací o subjektech, nad kterými vykonávají dohled, FAÚ nebo orgánům činným v trestním řízení

S výjimkou ČNB nemohou dohledové orgány, kterým jsou zákonem proti praní peněz stanoveny kontrolní povinnosti (t.j. KCP a ÚDDZ), získávat od FAÚ specifické informace o povinných subjektech, ačkoliv k

<p>výkonu svých úkolů v oblasti dohledu podle zákona proti praní peněz, §8 odst. 3, kontrolní orgány potřebují informace o tom, jak finanční instituce plní oznamovací povinnost (t.j. statistické údaje o kvalitě i počtu oznámení o podezřelých obchodech).</p> <p>ČNB od konce roku 2000 zvýšila počet kontrol na místě, zaměřených na problematiku praní peněz a financování terorismu a vykonala kontrolu, týkající se boje proti praní peněz, v 7 z 8 největších bank a 1 kontrolu, která zahrnovala témata boje proti praní peněz, v bance střední velikosti.</p> <p>KCP od roku 2002 zahrnuje problematiku boje proti praní peněz do svých kontrol obchodníků s cennými papíry na místě i na dálku. V roce 2002 vykonala KCP u obchodníků s cennými papíry 35 kontrol na místě a v roce 2003 zatím 15.</p> <p>Pokud jde o sektor pojišťovnictví, celková kontrola opatření proti praní peněz a financování terorismu dosud nebyla uskutečněna. Orgán dohledu pro oblast pojišťovnictví, Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění, který je součástí Ministerstva financí, nemá pravomoci v oblasti boje proti praní peněz a proti ani dosud nevykonával žádnou kontrolu, zaměřenou na tuto problematiku.</p> <p>Ani pro ÚDDZ není boj proti praní peněz prioritou. ÚDDZ měl dosud v oblasti kontroly omezenou roli, kdy kontroluje, zda družstevní záložny posílají své systémy vnitřních zásad boje proti praní peněz FAÚ a zda splňují požadavky na identifikaci a uchování záznamů. ÚDDZ ale nezjišťuje, zda jsou FAÚ posílána oznámení o podezřelých obchodech a ani kvalitu těchto oznámení.</p> <p>Právní a kontrolní oddělení FAÚ má celkem 4 zaměstnance, z nichž 2 jsou určeni pro provádění kontrol. V roce 1999 uskutečnil FAÚ 11 kontrol na místě, v roce 2000 14, v roce 2001 5 a v roce 2002 6. Vzhledem k vysokému počtu subjektů, které má FAÚ kontrolovat, je počet provedených kontrol velmi nízký a měl by být zvýšen. Míse ale chápe, že toho nemůže být dosaženo v počtu dvou osob a doporučuje proto zvýšit počet zaměstnanců FAÚ provádějících kontroly.</p>
Doporučení a komentáře
<p>1. I když je zde několik institucí, které provádějí kontrolu a prosazování dodržování zákona proti praní peněz, je třeba zajistit, aby zde nebyly žádné právní překážky, které by bránily FAÚ poskytovat příslušným dohledovým orgánům informace o tom, jak finanční instituce plní oznamovací povinnost. Tyto orgány potřebují takovéto informace nejen kvůli kontrole dodržování, ale umožní jim to také finanční instituce vést a vzdělávat. Novela zákona proti praní peněz, pokud bude schválena, by měla tento stav napravit.</p> <p>2. Prioritu by měly mít plány na ustanovení Úřadu státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění hlavním dohledovým orgánem pro otázky praní peněz a financování terorismu v sektoru pojišťovnictví.</p> <p>3. Zejména proto, že ČR v současné době připravuje novelu zákona proti praní peněz, která uloží Úřadu státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění vykonávat kontrolu a prosazování dodržování povinností v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu u institucí, nad kterými vykonává dohled, měla by být spolupráce mezi Ministerstvem financí/FAÚ, KCP a ČNB, která je založena dohodou, v následujících letech posílena (pokud je to nutné, tak na základě zákona) a měly by do ní být zapojeny i další dohledové orgány, kterým budou stanoveny povinnosti na úseku kontroly, zaměřené na dodržování povinností na úseku boje proti praní peněz a financování terorismu.</p>
Dopad na soulad s doporučením FATF č. 2
<p>Protože zákon proti praní peněz stanoví, že splnění oznamovací povinnosti podle předchozích ustanovení není porušením zákonné povinnosti mlčenlivosti uložené podle zvláštního zákona a navíc zde nic nebrání orgánům finančního dohledu sdílet informace pro účely boje proti praní peněz, ČR je plně v souladu s doporučením FATF č. 2.</p>
II—Identifikace zákazníků (soulad s kritérii 45-48 pro (i) bankovní sektor; (ii) sektor pojišťovnictví; (iii) sektor cenných papírů; a (iv) další finanční instituce, plus specifická kritéria 68-83 pro bankovní sektor, kritéria 101-104 pro sektor pojišťovnictví a kritérium 111 pro sektor cenných papírů)
Popis

Obecně pro všechny finanční instituce

Jestliže finanční instituce uzavírá obchod v hodnotě přesahující částku 500.000 Kč, je povinna identifikovat účastníky obchodu. Není-li v době uzavření obchodu nebo v kterémkoliv pozdějším okamžiku přesná výše celého plnění známa, vzniká uvedená povinnost v době, kdy je zřejmé, že stanovené hranice bude dosaženo; je-li obchod uskutečněn formou opakujícího se plnění, je rozhodující součet dílčích plnění za dvanáct po sobě jdoucích měsíců (§2 odst. 1 zákona proti praní peněz)

Finanční instituce je vždy povinna identifikovat účastníky obchodu, jedná-li se o

- a) podezřelý obchod,
- b) uzavření smlouvy o běžném nebo vkladovém účtu nebo vkladu na vkladní knížce nebo vkladním listu nebo sjednání jiné formy vkladu,
- c) uzavření smlouvy o nájmu bezpečnostní schránky nebo smlouvy o úschově v trezoru banky,
- d) obchod, který jinak podléhá identifikační povinnosti podle odstavce 1 nebo písmen a), b) a c), jestliže je při něm klient zastoupen jinou osobou na základě plné moci (§2 odst. 3 zákona proti praní peněz)

Jestliže finanční instituce má důvodné pochybnosti, že účastník obchodu jedná svým jménem nebo že zastírá, že jedná za třetí osobu, pokusí se z informací, které má k dispozici, zjistit skutečnou totožnost třetích osob nebo učiní v rámci možností kroky ke zjištění jejich totožnosti (§2 odst. 5 zákona proti praní peněz). Misi bylo vysvětleno, že "významné podezření" je vykládáno jako "důvodné pochybnosti".

Dosud zde není zákonem stanovena povinnost obnovit identifikaci klienta, pokud se v průběhu obchodního vztahu objeví pochybnosti o totožnosti klienta. Jak uvedly příslušné orgány, navrhovaná novela zákona proti praní peněz by ale měla tuto situaci napravit.

Novela občanského zákoníku s účinností od 1.1.2001 stanovila povinnost vystavovat vkladní knížky, vkladní listy a sjednávat jiné formy vkladů pouze na jméno (viz § 782, 786 odst. 2, 787 odst. 3 občanského zákoníku).

Již vydané anonymní vkladní knížky byly dle zákona o bankách zrušeny k 31.12.2002. Právo vkladatele na výplatu zůstatku zrušeného vkladu se promlčí uplynutím 10 let od 31.12.2002 (viz čl. III zákona č. 126/2002 Sb., který novelizoval zákon o bankách).

Od účinnosti novely zákona o bankách (od 1.5.2002) dochází při jakékoliv manipulaci s finančními prostředky na těchto vkladních knížkách k identifikaci klienta. Od tohoto data je tedy ČR u tohoto produktu schopna plně zajistit podmínku „auditní stopy“.

Mise byla informována, že číselné účty nejsou v České republice v praxi používány.

Každý český občan má povinnost mít u sebe doklad totožnosti a proto je pro finanční instituce jednoduché identifikovat své klienty; totožnost cizích státních příslušníků je identifikována z cestovního dokladu.

U českých občanů jsou ověřovány jméno, příjmení, rodné číslo nebo datum narození a trvalý pobyt; jde-li o cizince, z cestovního dokladu je provedeno ověření jeho jména, příjmení, data narození, čísla a doby platnosti cestovního dokladu, státu, který cestovní doklad vydal, pohlaví, případně dalších identifikačních údajů uvedených v cestovním dokladu. Jde-li o fyzickou osobu provozující podnikatelskou činnost, je zjišťováno též její obchodní jméno a identifikační číslo.

U právnických osob zahrnuje identifikace zjištění obchodního jména, jejího sídla, identifikačního čísla a identifikaci fyzické osoby, která jejím jménem jedná v daném obchodu (§ 1 odst. 3 zákona proti praní peněz). Rejstřík českých společností vede Ministerstvo spravedlnosti. Přístup do tohoto registru je možný prostřednictvím Internetu a obsahuje údaje o vedení a akcionářích společností. Finanční instituce využívají tento rejstřík při ověřování domácích právnických osob. V případě změn v osobách ředitelů či akcionářů je zde ale určité časové prodlení, než Ministerstvo spravedlnosti provede registraci takové změny. Zahraniční právnické osoby jsou identifikovány podle notářsky ověřené listiny o založení.

Finanční instituce mají povinnost identifikovat pouze fyzickou osobu jednajícím jménem právnické osoby v dané transakci. Není zde ale zákonem stanovená povinnost identifikovat beneficiárního vlastníka právnické osoby. Návrh novely zákona proti praní peněz tuto povinnost stanoví: mise tento návrh vítá a očekává jeho rychlé přijetí.

Advokáti a notáři jsou povinni zachovávat mlčenlivost dle § 21 zákona o advokacii a dle § 56 zákona o notářích, povinnosti mlčenlivosti je může zprostit pouze klient. Povinnost mlčenlivosti se vztahuje mimo jiné i na sdělování údajů bankám, což znemožňuje efektivní uplatňování politiky “poznej svého klienta” ze strany bank (zjišťování tzv. beneficiárních vlastníků apod.), když advokát nebo notář otevírá účet pro svého klienta. Příslušné orgány by měly podniknout kroky, které by zajistily, že advokáti a notáři, jednajícím jménem svého klienta, nemají zakázáno poskytovat informace finančním institucím.

Český právní řád výslovně nestanoví finančním institucím povinnost uchovávat během platebního řetězce informace o příkazci u převodů finančních prostředků. V tuzemském bezhotovostním mezibankovním platebním styku je vždy přenášeno číslo účtu a obvykle jméno nebo název příkazce. V mezistátním platebním styku prostřednictvím SWIFTu zpráva obsahuje číslo účtu a název příkazce i příjemce.

Bankovní sektor

Zákon o bankách v § 41c odst. 3, 4 stanoví povinnost banky zabezpečit identifikaci vkladatele při vedení jeho účtu nebo jiné formě přijetí vkladu. Banka je povinna požadovat prokázání totožnosti klienta u každého obchodu, jehož hodnota převyšuje 100.000 Kč a při pronájmu bezpečnostní schránky (§ 37 odst. 1 zákona o bankách).

Směnární licencované ČNB dle devizového zákona mají povinnost identifikovat své klienty u hotovostních operací v hodnotě přesahující částku 100.000 Kč a musí uchovávat údaje při identifikaci každého klienta při hotovostních i bezhotovostních operacích (§ 7a §20 vyhlášky ČNB č. 434/2002).

ČNB umístila na své webové stránky dokument Basilejského výboru „Customer Due Dilligence paper“ a informovala banky, že očekává, že se budou principy obsaženými v tomto dokumentu řídit, jejich plnění ale není vynutitelné. Jeden z faktů, které ČNB v rámci své kontrolní činnosti odhalila a kritizovala, je neexistence politiky přijímání klientů. Následkem toho, jak ČNB zjistila, čím dál tím více bank tuto politiku začíná vytvářet.

Kromě toho, ČNB v souladu se svou pravomocí podle zákona o bankách a zákona o České národní bance, vydávat obezřetností předpisy, vydala v nedávné době Opatření k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky v oblasti předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti. Toto opatření požaduje od bank, aby měly zavedeny postupy pro přijímání a poznávání klientů, včetně vysoce rizikových klientů a beneficiárních vlastníků. Mise se domnívá, že by ČNB měla zvážit rozpracování tohoto opatření a přidat k němu praktické instrukce pro banky.

Sektor pojišťovnictví

Identifikační povinnost pro pojišťovny vyplývá pouze ze zákona proti praní peněz, žádné další ustanovení zákona o pojišťovnictví tuto povinnost nestanoví. Během setkání se zástupci pojišťoven a penzijních fondů byla mise informována, že pojišťovny plní své zákonné povinnosti. V souladu s požadavky §9 zákona proti praní peněz tedy vytvořily systémy vnitřních zásad, včetně stanovení postupu identifikace klientů. Příslušné orgány by měly zvážit vydání specifického nařízení pro sektor pojišťovnictví, po vzoru nedávno vydaného opatření ČNB. Navíc zde není dostatečný dohled nad dodržováním požadavků na identifikaci klientů.

Sektor cenných papírů

§47a a 47b zákona o cenných papírech stanoví, která pravidla vnitřního provozu a pravidla jednání ve

vztahu k zákazníkům je obchodník s cennými papíry povinen dodržovat. §47b odst. 1 písm. d stanoví, že obchodník s cennými papíry je povinen, podle druhu a rozsahu zákaznickem požadovaných služeb, vyžadovat od zákazníka informaci o jeho finanční situaci, o zkušenosti v oblasti investic do investičních instrumentů a o záměrech, které chce dosáhnout prostřednictvím požadované služby; §47b odst. 1 písm. a stanoví, že obchodník s cennými papíry je povinen jednat při poskytování služby kvalifikovaně, čestně a spravedlivě, v nejlepším zájmu svých zákazníků.

Komise pro cenné papíry vydala v říjnu 2002 vyhlášku č. 466/2002, kterou se stanoví podrobnější pravidla organizace vnitřního provozu obchodníka s cennými papíry a podrobnější pravidla jednání obchodníka s cennými papíry ve vztahu k zákazníkům, která podrobněji upravuje způsob, jakým by obchodník s cennými papíry měl získávat informace od zákazníků. §15 mimo jiné stanoví, že obchodník vnitřním předpisem stanoví způsob a podmínky získávání informací o zákaznících.

KCP vytvořila dotazník, který považuje za vzor pro aplikaci pravidla "poznej svého klienta". Tento dotazník specifikuje způsob, jakým by měl obchodník s cennými papíry postupovat a rozsah informací, které by měl od svých zákazníků získat. Při svých kontrolách KCP ověřuje, zda obchodníci s cennými papíry tento dotazník používají.

Analýza účinnosti

Vedle identifikace svých zákazníků, jak je požadováno zákonem, si finanční instituce, které mise navštívila, jsou vědomi vysoce rizikových zákazníků a zemí. Proto některé finanční instituce v rámci své politiky přijímání zákazníků prověřují, zda se zákazník vyskytuje na seznamech vydaných na základě Rezoluce Rady bezpečnosti OSN a na (jimi vytvořených) seznamech zemí, které mohou představovat zvýšené riziko. Pokud se v průběhu obchodního vztahu objeví pochybnosti o totožnosti zákazníka, finanční instituce může v souladu se svými vnitřními postupy žádat doplňující informace, i když pro to není opora v zákoně.

Mise byla informována, že finanční instituce naráží na určité obtíže při získávání informací o svých klientech, kvůli přísnému výkladu inspektorů Úřadu pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ), založeného zákonem č. 101 ze dne 4. dubna 2000 o ochraně osobních údajů. Podle §5 odst. 1 písm. d tohoto zákona může finanční instituce shromažďovat osobní údaje odpovídající pouze stanovenému účelu a v rozsahu nezbytném pro naplnění stanoveného účelu. Mise se domnívá, že, tak jak je koncipován, by tento konkrétní požadavek neměl omezovat finanční instituce při získávání a uchování informací o jejich klientech a zajišťování řádné identifikace, jak požaduje zákon proti praní peněz.

Zákon na ochranu osobních údajů ale požaduje, aby finanční instituce získaly výslovný souhlas identifikované osoby, když zpracovávají její citlivé údaje jako je národnost, rasová či etnická příslušnost, trestná činnost a pohlavní život. Mnohé finanční instituce se obávají, že tento požadavek by mohl znamenat, že by zákazník mohl odmítnout, aby si finanční instituce pořídila kopii jeho průkazu totožnosti nebo cestovního pasu, ve kterých je uvedena jeho národnost, rodinný stav a fotografie. V tom případě by finanční instituce musela opsat povinné identifikační údaje, ale nebyla by oprávněna poříditi kopii průkazu totožnosti, což by mělo vliv na kvalitu identifikačních záznamů uchovávaných finančními institucemi.

Banky ale mohou shromažďovat všechny nezbytné údaje, protože §37, odst. 2 zákona o bankách říká, že "banky a pobočky zahraničních bank jsou povinny pro účely bankovních obchodů zjišťovat a zpracovávat údaje o osobách, včetně citlivých údajů o fyzických osobách, potřebné k tomu, aby bylo možno bankovní obchod uskutečnit bez nepřiměřených právních a věcných rizik pro banku."

Doporučení a komentáře

1. Pro systém boje proti praní peněz a financování terorismu v ČR by bylo přínosné zavést do zákona proti praní peněz nové požadavky, konkrétně (i) aktualizace informací o totožnosti zákazníka, pokud se v průběhu obchodního vztahu objeví pochybnosti o jeho totožnosti, (ii) identifikace beneficiárního vlastníka v případě, kdy zákazníkem je právnická osoba, (iii) součástí zprávy o převodu finančních prostředků by měly být přesné a významné informace o příkazci. Příslušné instituce daly najevo, že si uvědomují význam

<p>této záležitosti. Příslušné orgány dále uvedly, že návrh novely zákona proti praní peněz, která by měla vstoupit v platnost v lednu 2004, navrhuje, aby finanční instituce, v případě, že zjistí nebo má podezření, že zákazník nejedná ve svůj prospěch nebo se pokouší zastírat, že jedná ve prospěch třetí osoby, požadovala písemné prohlášení tom, v čí prospěch tato osoba jedná, včetně uvedení identifikačních údajů této třetí osoby.</p> <p>2. Příslušné orgány dále informovaly, že novela zákona proti praní peněz by měla vyřešit problém zproštění mlčenlivosti advokátů a notářů vůči FAÚ, avšak neřeší problém jejich mlčenlivosti vůči finančním institucím. Příslušné instituce by měly zajistit, že advokáti a notáři se nemohou dovolávat své mlčenlivosti vůči finančním institucím, pokud jednají ve prospěch svého klienta.</p> <p>3. Protože Úřad na ochranu osobních údajů zahájil svou kontrolní činnost teprve v tomto roce, nejsou zde zatím dostatečné zkušenosti s tím, jak bude zákon na ochranu osobních údajů vykládán. V případě, že interpretace ÚOOÚ bude taková, jak je uvedeno výše a závěry právě probíhajících kontrol ÚOOÚ potvrdí obavy vyjádřené zástupci finančních institucí, Mise doporučuje, aby příslušné orgány tento problém řešily.</p> <p>4. I když transakce v tuzemském i v mezinárodním (SWIFT) platebním styku obsahují informace o příkazci a banky dále sledují transakce, které tyto informace neobsahují, příslušné orgány by měly přijmout taková opatření, která zajistí, že tento postup je uplatňován všemi finančními institucemi, včetně převodců peněžních prostředků. To by v souladu s Výkladovou zprávou ke Zvláštnímu doporučení FATF č. VII mělo být splněno do konce roku 2004.</p>
<p>Dopad na soulad s doporučeními FATF č. 10, 11 a Zvláštním doporučením č. VII</p>
<p>Protože český právní řád nestanoví povinnost identifikovat beneficiárního vlastníka společnosti a ani obnovit identifikaci v případě pochybností, Česká republika je v převážném souladu s Doporučením FATF č. 10 a 11. Příslušné orgány by měly přijmout další opatření, která by zajistila, že informace o příkazci zůstávají součástí převodu. V souladu s Výkladovou zprávou k Speciálnímu doporučení FATF č. VII by toto mělo být splněno do konce roku 2004. Proto zde není provedeno hodnocení u Zvláštního doporučení FATF č. VII.</p>
<p>III—Průběžné sledování účtů a transakcí (soulad s kritérii 49-51 pro (i) bankovní sektor; (ii) sektor pojišťovnictví; (iii) sektor cenných papírů; a (iv) další finanční instituce, plus specifická kritéria 84-87 pro bankovní sektor a kritérium 104 pro sektor pojišťovnictví)</p>
<p>Popis</p>
<p>Obecně pro všechny finanční instituce</p> <p>Český právní řád neobsahuje specifické ustanovení, které by požadovalo obecně od všech finančních institucí obecně (vyjma bank, jak je uvedeno níže), aby věnovaly zvláštní pozornost všem složitým, neobvykle rozsáhlým transakcím, nebo neobvyklým schématům transakcí, které nemají jasný nebo zřejmý ekonomický nebo právní důvod, podle možností zkoumaly pozadí a účel takovýchto transakcí, své závěry sepsaly a uchovaly je, aby byly k dispozici příslušným orgánům. Rovněž zde není upraven požadavek, aby finanční instituce věnovaly zvláštní pozornost obchodním vztahům a transakcím s osobami z těch zemí, které nemají zavedeny dostatečné systémy k předcházení praní peněz a financování terorismu.</p> <p>Zákon proti praní peněz stanoví, že pokud finanční instituce při své činnosti zjistí podezřelý obchod, je povinna o tom učinit oznámení FAÚ (§4 odst. 1). §5 odst. 1 zákona proti praní peněz definuje podezřelý obchod jako obchod provedený za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosu. Jedná se zejména o</p> <ul style="list-style-type: none">
▪ vklady v hotovosti a jejich okamžité výběry nebo jejich převody na jiné účty,
▪ zřizování účtů jedním klientem, jejichž počet je podle poznatků finanční instituce podle § 1 odst. 6 ve zjevném nepoměru k předmětu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům, a převody mezi těmito účty,
▪ pohyby na účtech klienta, které podle poznatků finanční instituce podle § 1 odst. 6 neodpovídají povaze nebo rozsahu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům,
▪ počet obrátů na účtu během jednoho dne nebo ve dnech následujících, který neodpovídá

obvyklým peněžním operacím klienta.

Ačkoliv oznamování podezřelých obchodů vyžaduje, aby finanční instituce prověřovaly účty a transakce, není to dostatečně přesné. Finanční instituce by měly mít zákonem, nařízením nebo závaznou instrukcí stanovenou povinnost z výše uvedených důvodů běžně sledovat účty a transakce.

Bankovní sektor

ČNB vydala opatření k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky pro oblast předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti, které je v účinnosti od 1. října 2003. Opatření vyžaduje, aby banky měly vytvořen systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření k předcházení praní peněz. Opatření vyžaduje, aby banky měly vnitřní zásady a postupy přijatelnosti klienta s ohledem na rizikové faktory.

Banka mimo jiné zejména:

- zjišťuje a uchovává o klientovi takové informace, které jí umožní vyhodnocovat, zda se jedná o rizikového klienta;
- zjišťuje při zřizování účtu klienta účel jeho zřízení, předpokládaný pohyb finančních prostředků na tomto účtu, skutečnost, zda je klient v zaměstnaneckém poměru, a je-li účet zřizován pro podnikatelské účely, potom také předmět činnosti klienta;
- zjišťuje v bankou stanovených případech původ finančních prostředků klienta;
- podle možností zjišťuje před uzavřením smlouvy s klientem důvod ukončení smluvního vztahu klienta s jinou bankou, pokud má podezření, že by klient mohl za trvání smluvního vztahu legalizovat výnosy z trestné činnosti;
- v průběhu trvání smluvního vztahu kontroluje platnost a úplnost údajů, které jsou o klientovi evidovány podle tohoto opatření, a provádí jejich aktualizaci;
- věnuje zvýšenou pozornost všem složitým, neobvykle rozsáhlým obchodům klienta, a to jak z hlediska jejich výše, tak i počtu účastníků, a obchodům neobvyklého charakteru, které nemají zjevný ekonomický anebo právní důvod;
- věnuje zvýšenou pozornost obchodům prováděným v oblasti privátního bankovníctví; banka v této oblasti postupuje tak, že uzavření smlouvy s novým klientem podléhá předchozímu schválení alespoň jedním zaměstnancem banky, jehož funkční zařazení je o úroveň vyšší, než je funkční zařazení zaměstnance nebo zaměstnanců banky navrhuje uzavření smlouvy s klientem,
- věnuje zvýšenou pozornost obchodům prováděným na účet osob, které vykonávají významné veřejné funkce; banka vymezení vnitřním předpisem, které veřejné funkce považuje za významné;
- při provádění obchodů s využitím technologií, kdy nedochází k přímému kontaktu s klientem, banka vytvoří a uplatňuje takové postupy, které prokazují, že obchod provádí s již identifikovaným klientem.

Vydání tohoto Opatření ČNB představuje významný pokrok směrem k dokončení právního rámce pro banky v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu.

Česká bankovní asociace (ČBA) vydala pro banky Standardy bankovních činností č. 4. Jako jeden ze znaků podezřelých obchodů jsou zde uvedeny mezistátní převody, zejména ty do a z "rizikových území" a do daňových rájů. Standardy ČBA nejsou závazné. ČNB při svých kontrolách na místě zjistila, že banky tyto standardy aplikují a věnují těmto transakcím značnou pozornost.

Ostatní finanční sektory

Orgány dohledu nad sektory cenných papírů a pojišťovnictví by se měly zavázat, že vydají obdobné předpisy zaměřené na problematiku boje proti praní peněz a financování terorismu a poskytnou tak podrobnější předpis finančním institucím, které regulují. Také by bylo uvítáno, aby pro instituce, nad nimiž vykonávají dohled, vydaly více podstatné a praktické instrukce, jak být v souladu s předpisy proti praní peněz a financování terorismu.

Analýza účinnosti

Ačkoliv je sledování účtů a transakcí v praxi do určité míry prováděno, finanční instituce prověřují

transakce pouze s ohledem na oznamování podezřelých obchodů. Za tímto účelem vytvořily systém “červených praporků”, které zaměstnancům umožní rozpoznat podezřelé obchody. Protože to není zákonem stanoveno, finanční instituce obecně nevěnují běžně zvláštní pozornost všem složitým, neobvykle rozsáhlým transakcím, nebo neobvyklým schématům transakcí, které nemají jasný nebo zřejmý ekonomický nebo právní důvod a aby zkoumaly pozadí a účel takovýchto transakcí, a své závěry a uchovávaly pro příslušné orgány. Jelikož opatření ČNB vstoupilo v účinnost teprve nedávno, všechny banky musí do 31. prosince 2003 zavést kontrolní systémy, které budou s tímto opatřením v souladu.

Finanční instituce, které mise navštívila, si jsou vědomé toho, že někteří zákazníci a země představují větší nebezpečí. Proto prověřují, zda se nevyskytují na seznamech vydaných na základě Rezoluce Rady bezpečnosti OSN a na (jimi vytvořených) seznamech zemí, které mohou představovat zvýšené riziko.

Doporučení a komentáře

1. Pro český systém boje proti praní peněz a financování terorismu by bylo užitečné zavést do zákona proti praní peněz nové požadavky, obdobně jako je tomu v opatření ČNB, týkající se průběžného sledování účtů a transakcí, konkrétně povinnost finančních institucí věnovat zvláštní pozornost všem složitým, neobvykle rozsáhlým transakcím nebo neobvyklým schématům transakcí, které nemají jasný nebo zřejmý ekonomický nebo právní důvod a podle možností zkoumat pozadí a účel takovýchto transakcí, své závěry sepsat a uchovat je, aby byly k dispozici příslušným orgánům.

2. Dále by příslušné orgány měly do právního rámce boje proti praní peněz a financování terorismu zahrnout nezbytná opatření, která by zajistila, že finanční instituce věnují zvláštní pozornost obchodním vztahům a transakcím s osobami (včetně právnických osob) ze zemí, které nemají dostatečný systém předcházení a odrazování od praní peněz a financování terorismu.

3. Orgány dohledu v oblasti cenných papírů a pojišťovnictví by měly vytvořit podobné předpisy, jako vydala ČNB.

4. Dohledové orgány by měly poskytnout subjektům, které regulují a nad kterými vykonávají dohled, praktický návod, jak sledovat účty a transakce.

Dopad na soulad s doporučeními FATF č. 14, 21, 28

Protože finanční instituce v praxi tato doporučení provádějí a nové opatření ČNB pro banky již tento problém řeší, Česká republika je v převážném souladu s doporučeními FATF č. 14 a 21, ale protože nebyly poskytnuty další, doplňkové instrukce, Česká republika je podstatně v nesouladu s doporučením FATF č. 28.

<p>IV. – Uchovávání údajů (soulad s kritérii 52-54 pro (i) bankovní sektor, (ii) sektor pojišťovnictví, (iii) sektor cenných papírů a (iv) další finanční instituce plus specifické kritérium 88 pro bankovní sektor, kritéria 106 a 107 pro sektor pojišťovnictví, a kritérium 112 pro sektor cenných papírů.</p>
<p>Popis</p>
<p>Pro finanční instituce obecně</p> <p>§ 3 zákona proti praní peněz stanoví: „Identifikační údaje jakož i všechny údaje a doklady o obchodech spojených s povinností identifikace je finanční instituce povinna zaznamenat a uchovávat po dobu 10 let od ukončení obchodu. Tato doba počíná běžet prvním dnem roku následujícího po roce, ve kterém byl proveden poslední úkon obchodu známý finanční instituci.“</p> <p>Dále, dle § 8 odst.1 zákona proti praní peněz: „Finanční instituce je na požádání povinna ministerstvu v jím stanovené lhůtě sdělit údaje o obchodech, na něž se vztahuje identifikační povinnost a ohledně nichž ministerstvo provádí šetření, předložit doklady o těchto obchodech, nebo k nim umožnit přístup pověřeným zaměstnancům ministerstva při prověřování oznámení nebo provádění kontrolní činnosti a poskytnout informace o osobách, které se jakýmkoliv způsobem účastnily takových obchodů.“</p> <p>Záznamy o identifikaci klienta jsou k dispozici orgánům dohledu vzhledem k jejich pravomoci orgánů dohledu (§ 25 a 38(2) zákona o bankách, § 6 a 26 zákona o pojišťovnictví, § 3 zákona o Komisi pro cenné papíry.</p> <p>Bankovní sektor</p> <p>Zákon o bankách, § 11 odst. 4, ukládá všem bankám uchovávat záznamy o všech smlouvách uzavíraných s klienty takovým způsobem, aby banky mohly na žádost ČNB předložit bez zbytečného odkladu příslušné dokumenty v ověřeném překladu do českého jazyka. Kromě toho, pro účely účetnictví jsou banky povinny vést účetnictví v souladu se zákonem o účetnictví a údaje o transakcích uchovávat po dobu nejméně deseti let (§ 21 zákona o bankách).</p> <p>Bankovní tajemství se nevztahuje na oznámení o záležitostech klienta na základě písemného dotazu od, mezi jinými, orgánů činných v trestním řízení, Ministerstva financí a Komise pro cenné papíry, pokud provádí dohled (§ 38 odst. 3 zákona o bankách). V těchto případech banky mohou poskytnout informace týkající se klienta bez jeho souhlasu.</p> <p>Sektor pojišťovnictví</p> <p>Podle § 24 zákona o pojišťovnictví, pojišťovny a zajišťovny jsou povinny vést účetnictví o stavu a pohybu majetku a závazků, nákladech a výnosech a o hospodářském výsledku podle zákona o účetnictví. Pojišťovny mohou poskytovat informace týkající se klienta na základě písemného dožádání od, mezi jinými, policie, orgánu činného v trestním řízení, Ministerstva financí, pokud provádí dohled, a Komise pro cenné papíry (§ 39 zákona o pojišťovnictví). Ve vztahu k problematice boje proti praní peněz a financování terorismu není dostatečný dohled nad souladem s požadavky na uchovávání údajů.</p> <p>Sektor cenných papírů</p> <p>Povinnost uchovávat údaje pro obchodníky s cennými papíry je upravena v zákoně o cenných papírech, zejména v §47c odst.2, jenž ukládá obchodníkům s cennými papíry uchovávat všechny dokumenty týkající se poskytnutých služeb po dobu nejméně deseti let. § 47a odst. 1 zákona o cenných papírech stanoví, že obchodníci s cennými papíry jsou mimo jiné povinni zavést administrativní postupy, kontrolní a bezpečnostní opatření pro zpracování a evidenci dat. § 47 odst.1 zákona o cenných papírech stanoví, že obchodníci s cennými papíry jsou povinni vést deník o přijatých pokynech k obstarání koupě a prodeje</p>

<p>nebo převodu investičních cenných papírů a obchodech uzavřených na základě těchto pokynů Uvedené požadavky se vztahují i na investiční agenty podle § 45 zákona o cenných papírech.</p> <p>Obchodníci s cennými papíry mohou poskytovat informace jiným orgánům pro účely trestního řízení, pro účely plnění povinností stanovených zákonem proti praní peněz a pro účely dohledu.</p>
<p>Analýza účinnosti</p> <p>Podle zákona proti praní peněz je od finančních institucí vyžadováno uchovávat identifikační údaje a dokumentaci „týkající se transakcí spojených s povinností identifikace“ (viz vysvětlení těchto transakcí výše v části II. Identifikace klienta v § 2 zákona proti praní špinavých peněz). Avšak podle zákonů upravujících činnost dohledu jsou finanční instituce povinny uchovávat více informací. Požadavek vyplývající ze zákona proti praní peněz je omezen na transakce, které jsou předmětem identifikace, proto není od finančních institucí vyžadováno uchovávat všechny nezbytné údaje, týkající se transakcí klienta a účtů, po povinnou dobu následující po uskutečnění transakce, ani zde není požadavek uchovávat účetní záznamy a obchodní korespondenci po dané období následující po uzavření účtu nebo ukončení obchodního vztahu.</p> <p>Kromě toho údaje, jež jsou uchovávány, musí být uchovávány „po dobu ne kratší než deset let od uskutečnění zmíněné transakce“. Není zde povinnost uchovávat údaje o totožnosti klienta, účetních záznamech a obchodní korespondenci po stanovenou dobu následující po zrušení účtu nebo ukončení obchodního vztahu.</p>
<p>Doporučení a komentáře</p> <p>1. Příslušné úřady uvedly, že za účelem dosažení souladu s příslušnými mezinárodními standardy, zejména s Druhou evropskou směrnicí o praní peněz, novelizují zákon proti praní peněz tak, aby požadavky na uchovávání dat byly upraveny detailněji. Mise byla informována, že jakmile bude novela schválena, bude na finančních institucích vyžadováno také uchovávat záznamy o identifikačních údajích, kopie dokladů totožnosti a v případě zastupování originál plně moci po dobu 10 let následujících od ukončení obchodního vztahu.</p> <p>2. Kromě této novelizace se příslušným úřadům doporučuje přidat do zákona proti praní peněz povinnost finančních institucí uchovávat všechny nezbytné údaje, týkající se transakcí klienta a účtů a také údaje o účetních záznamech a obchodní korespondenci.</p>
<p>Dopady na soulad s doporučením FATF č.12</p> <p>Česká republika je převážně v souladu s doporučením FATF č. 12, neboť byly zjištěny pouze méně významné nedostatky.</p>
<p>V. - Oznamování podezřelých obchodů (soulad s kritérii 55-57 pro (i) bankovní sektor, (ii) sektor pojišťovnictví, (iii) sektor cenných papírů a (iv) další finanční instituce, plus specifická kritéria 101-104 pro sektor pojišťovnictví)</p>
<p>Popis</p> <p>§ 4 odst. 1 až §4 odst. 3 zákona proti praní peněz stanoví, že zjistí-li finanční instituce při své činnosti podezřelý obchod, je povinna o tom učinit oznámení FAÚ s uvedením všech zjištěných identifikačních údajů. Finanční instituce jsou povinny vypracovat oznámení bez prodlení, ne později než 5 dní po provedení transakce. Jestliže hrozí nebezpečí z prodlení, finanční instituce musí vyrozumět FAÚ okamžitě po zjištění podezřelé transakce. Oznámení může být provedeno ústně do protokolu, nebo v psané formě, přičemž musí být zabezpečeno, že informace o transakci zůstávají důvěrné a nejsou poskytnuty neoprávněným osobám.</p> <p>§ 1 odst. 5 zákona proti praní peněz definuje podezřelé obchody jako „obchody provedené za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosu. Jedná se zejména o:</p> <p>a) vklady v hotovosti a jejich okamžité výběry nebo jejich převody na jiné účty;</p> <p>b) zřizování účtů jedním klientem, jejichž počet je podle poznatků finanční instituce podle 1 odst. 6 ve zjevném nepoměru k předmětu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům, a převody mezi těmito účty;</p> <p>c) pohyby na účtech klienta, které podle poznatků finanční instituce podle 1 odst. 6 neodpovídají</p>

povaze nebo rozsahu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům;
d) počet obrátů na účtu během jednoho dne nebo ve dnech následujících, který neodpovídá obvyklým peněžním operacím klienta.“

Obchod je definován v § 1 odst. 4 zákona proti praní peněz jako „každé jednání, které směřuje k pohybu peněz nebo přesunu majetku nebo je přímo vyvolává, s výjimkou jednání, spočívajícího v plnění povinnosti stanovené v zákoně nebo rozhodnutí státního orgánu“.

V současné době není pro finanční instituce stanoven požadavek oznamovat transakce vzbuzující podezření z financování terorismu. Takovéto ustanovení je však zahrnuto v návrhu novely zákona o praní peněz. Mise tento návrh novely vítá a očekává jeho rychlé přijetí. Orgány finančního dohledu a FAÚ rozasílají finančním institucím seznamy teroristických osob a organizací OSN a EU a ty jsou podněcovány hlásit transakce s nimi související FAÚ.

Finanční instituce jsou povinny písemně vypracovat a uplatňovat systém vnitřních zásad a kontrolních opatření k prevenci legalizace výnosů. Systém vnitřních zásad musí obsahovat kroky, které finanční instituce učiní od okamžiku zjištění podezřelé transakce do okamžiku předání oznámení o podezřelém obchodě FAÚ, stejně jako pravidla pro zpracovávání podezřelého obchodu a určení zaměstnanců, které je budou analyzovat (§ 9 odst. 1 a odst. 2 zákona proti praní peněz). Tyto vnitřní postupy musí také obsahovat podrobný seznam znaků podezřelé transakce s ohledem na specifickou činnost této instituce. ČBA a Asociace pojišťoven vypracovaly obecné příručky o praní peněz, s cílem pomoci bankám a pojišťovnám s těmito zásadami.

Zákon proti praní peněz stanoví, že splnění oznamovací povinnosti není porušením zákonné povinnosti mlčenlivosti uložené podle zvláštního zákona. (§ 4 odst. 6). V § 14 je dále uvedeno, že osoba, která vyhoví pokynům FAÚ odložit transakci v souladu s § 6 zákona proti praní peněz, nemůže být odpovědná za vzniklou škodu. Kromě toho nemohou být uplatňovány nároky na náhradu škody, jestliže byla transakce prováděna s úmyslem legalizovat výnosy nebo jestliže odložená transakce nebyla provedena.

Dále, v souladu s § 7 odst. 1 zákona proti praní peněz nesmí oznamovatel sdělit třetím osobám, včetně osob které byly nahlášený, žádnou informaci o oznámení o podezřelém obchodě a/nebo opatřeních učiněných Finančním analytickým útvarem podle zákona proti praní peněz. Tato povinnost mlčenlivosti, která vzniká zjištěním podezřelé transakce, se vztahuje na všechny zaměstnance oznamovatele a osob, které jsou pro ně činné na základě smlouvy.

Analýza účinnosti

Systém nahlásování podezřelých transakcí je komplexní a vyhovující mezinárodním standardům. K plnění oznamovací povinnosti mají finanční instituce odlišné přístupy. Některé finanční instituce dávají přednost monitorování účtů a konzultacím s FAÚ, zda daný obchod nahlásit či nikoliv, zatímco jiné finanční instituce se s FAÚ neradí, ale hlásí podezřelé obchody během pěti dnů po jejich uskutečnění, jak je zákonem požadováno. Tyto dva přístupy samozřejmě vedou k podstatným rozdílům v kvalitě a v kvantitě oznámených obchodů.

Finanční instituce podaly pouze několik oznámení, týkajících se financování terorismu. V případě těchto údajných „zásahů“ vycházejících ze seznamu Rady bezpečnosti OSN, se ukázalo, že se jednalo buď o jinou osobu nebo nepoužívaný účet.

Ačkoliv jsou finanční instituce povinny vypracovat a uplatňovat vnitřní zásady, zahrnující, mimo jiné, podrobný seznam znaků podezřelých transakcí, ani FAÚ ani orgány dohledu nevydaly žádnou příručku, která by pomohla finančním institucím odhalovat podezřelé finanční činnosti. FAÚ však poskytuje finančním institucím neformální instrukce při dennodenním kontaktu s nimi.

Doporučení a komentáře

1. FAÚ, ve spolupráci s orgány dohledu, by měl poskytovat finančním institucím více instrukcí, pokud jde

<p>o rozpoznávání podezřelých transakcí. Mohly by například odkazovat na případové studie FATF, jiných regionálních organizací typu FATF a Egmontské skupiny, za účelem aktualizace trendů nejnovějších případů a metod v oblasti praní peněz a financování terorismu. Kromě toho, organizace orgánů dohledu, jako je IAIS a IOSCO, též vydaly studie o praní peněz a jejich příklady, jež mohou být užitečné pro ty specifické finanční sektory.</p> <p>2. V době mise zákon finančním institucím neukládal povinnost oznamovat transakce, u kterých je podezření ze souvislosti s terorismem. Úřady nicméně uvedly, že je připravena novela zákona o praní peněz, která bude ukládat finančním institucím povinnost nahlašovat tyto konkrétní informace FAÚ. Navržená novela zákona proti praní peněz rozšíří definici podezřelé transakce, aby zahrnovala podezření, že finanční prostředky, které byly při transakci použity, jsou určeny k financování terorismu, teroristických čínů nebo teroristických organizací.</p> <p>3. Finančním institucím by měla být stanovena povinnost oznamovat transakce, u kterých je podezření na financování terorismu.</p>
<p>Dopad na soulad s doporučeními FATF č. 15, 16, 17, 18, 28 a zvláštním doporučením č. IV</p>
<p>Česká republika je plně v souladu s doporučeními č. 15, 16, 17 a 18 a podstatně v nesouladu se zvláštním doporučením č. IV. Vzhledem k tomu, že úřady neposkytly finančním institucím žádné instrukce, jsou podstatně v nesouladu s doporučením č. 28.</p>
<p>VI. – Vnitřní kontrola, soulad a audit (soulad s doporučeními 58-61 pro (i) bankovní sektor, (ii) sektor pojišťovnictví, (iii) sektor cenných papírů, a (iv) další finanční institucí, plus specifický kritérium 89-92 pro bankovní sektor, kritéria 109 a 110 pro pojišťovací sektor a kritérium 113 pro sektor cenných papírů)</p>
<p>Popis</p>
<p>Vnitřní zásady</p> <p>Finanční instituce jsou povinny v souladu s § 9 odst. 1 a §9 odst. 2 zákona proti praní peněz písemně vypracovat a uplatňovat systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření k předcházení legalizaci výnosů. Zákon proti praní peněz nařizuje, aby systém vnitřních zásad obsahoval následující:</p> <ul style="list-style-type: none">
a) podrobný demonstrativní výčet znaků podezřelého obchodu
b) způsob identifikace klienta
c) mechanismus, který umožní údaje uchovávané podle 3 zpřístupní ministerstvu
d) postup finanční instituce od zjištění podezřelého obchodu do okamžiku doručení oznámení ministerstvu tak, aby byly dodrženy stanovené lhůty jakož i pravidla pro zpracování podezřelého obchodu a určení osob, které podezřelý obchod vyhodnocují
e) opatření, která zabrání hrozícímu nebezpečí, že bezodkladným splněním příkazu klienta by mohlo být zmařeno nebo podstatně ztíženo zajištění výnosu
f) technická a personální opatření, která zajistí, aby ministerstvo mohlo vůči finanční instituci provádět v zákonných termínech úkony podle 6 a 8 zákona proti praní peněz <p>Zákon proti praní peněz v § 9 odst. 5 stanoví povinnost finančních institucí poskytovat každoroční školení svým zaměstnancům, kteří v průběhu své pracovní činnosti přichází do kontaktu s podezřelými transakcemi. Školení musí být zaměřeno na metody odhalování podezřelých obchodů a realizaci opatření, daných zákonem proti praní peněz.</p>
<p>Banky</p> <p>§ 9 odst. 1, písm d. zákona o bankách uvádí, že banka musí ve svých stanovách upravit organizační zajištění vnitřního kontrolního systému banky. Odbor vnitřního auditu musí analyzovat a vyhodnocovat především funkčnost a efektivitu řídicího a kontrolního systému včetně rizik systému řízení (§ 8 odst. 6 zákona o bankách). Principy „poznej svého klienta“ jsou součástí vnitřních řídicích a kontrolních systémů banky a jsou také zahrnuty v nařízení ČNB k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky (Opatření č. 12 z 11. prosince 2002), které vstoupilo v platnost v červenci roku 2003. § 3 odst. 2 tohoto nařízení ČNB</p>

uvádí, že vnitřní řídicí a kontrolní systém musí zajistit, že cíl, kterým je soulad činností banky s příslušnými zákony a předpisy, je splněn. Efektivita vnitřního řídicího a kontrolního systému by měla být monitorována a vyhodnocována odborem vnitřního auditu banky. Nové nařízení ČNB o vnitřním řídicím a kontrolním systému bank v oblasti prevence praní peněz také stanoví, že banky by měly mít fungující systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření k předcházení praní peněz, politiku přijatelnosti klienta a školicí program.

Pojišťovnictví

Česká asociace pojišťoven vytvořila příručku, která funguje jako příklad pro vytvoření systémů vnitřních zásad pro pojišťovny. Míse byla Českou asociací pojišťoven a zástupci pojišťoven informována, že pojišťovny splnily své zákonné povinnosti, neboť vytvořily systémy vnitřních zásad podle § 9 zákona proti praní peněz. Celkově, dohled v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu nebyl v této oblasti dosud realizován, jelikož Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění nemá povinnosti v oblasti boje proti praní peněz.

Cenné papíry

Požadavky pro vnitřní organizaci u obchodníků s cennými papíry a jejich jednání ve vztahu k zákazníkovi jsou upravena §y 47a a 47b zákona o cenných papírech. § 47a odst. 1 stanoví, že obchodník s cennými papíry je mimo jiné povinen zavést adekvátní systém vnitřní kontroly, včetně pravidel pro obchody, které byly uzavřeny jeho zaměstnanci na vlastní účet nebo na účet osob jim blízkých

Požadavek na vnitřní organizaci u obchodníka s cennými papíry ve vztahu k systému vnitřní kontroly, pravidla souladu a vnitřního auditu jsou dále zpracována ve Vyhlášce o organizačních pravidlech vnitřního provozu obchodníků s cennými papíry a pravidlech jednání ve vztahu k zákazníkům. § 3 odst. 1 této vyhlášky stanoví, že obchodník s cennými papíry je povinen zavést systém vnitřní kontroly přiměřeně ke své velikosti, rozsahu a povaze poskytovaných služeb, a zajistit vytvoření takové organizační struktury, která umožní efektivní činnost systému vnitřní kontroly; § 4 odst. 3 specifikuje povinnosti zaměstnance vykonávajícího funkci kontaktní osoby; § 5 odst. 2 specifikuje povinnosti interního auditora; a § 19 upravuje povinnosti obchodníka s cennými papíry při řízení finančních rizik a řízení likvidity.

Kontaktní osoba

§ 9 zákona proti praní peněz vyžaduje, aby finanční instituce, které zaměstnávají tři a více osob, ustanovily kontaktní osobu, která by byla pověřena koordinací a výměnou informací s FAÚ a sledováním plnění oznamovací povinnosti, pokud tuto funkci nevykonává statutární orgán finanční instituce. Finanční instituce má povinnost informovat FAÚ o určení kontaktní osoby.

V souladu s vnitřními zásadami, kontaktní osobou musí být zaměstnanec na takové pozici, která mu umožní provádět všechny povinnosti vyžadované zákonem proti praní peněz.

Postupy prověřování

Nejsou zde žádné právní požadavky na přiměřené postupy prověřování při přijímání zaměstnanců, s výjimkou požadavků, týkajících se vedoucích zaměstnanců v regulovaných subjektech. Nicméně úřady misi informovaly, že při přijímání zaměstnanců banky běžně požadují výpis z rejstříku trestů.

Zahraníční pobočky

Ačkoliv požadavek, aby zahraniční pobočky českých finančních institucí dodržovaly opatření proti praní peněz a financování terorismu platná v České republice, není v zákoně explicitně stanoveno, pobočky českých bank, operujících v jiných zemích, musí být v souladu jak s českými, tak se zahraničními

<p>předpisy. Pobočky a dceřinné společnosti jsou podrobeny dohledu na konsolidovaném základě (§ 26c zákona o bankách). Sankce mohou být uloženy na základě § 26h zákona o bankách. Banky, operující na českém trhu, mají své pobočky pouze v zemích, jejichž minimální standardy „poznej svého klienta“ jsou srovnatelné s legislativou v ČR.</p>
<p>Analýza účinnosti</p>
<p>Všechny finanční instituce musí podle zákona proti praní peněz předložit svůj systém vnitřních zásad FAÚ. Ty finanční instituce, které nepředložily systém vnitřních zásad (včas) jsou Finančním analytickým útvarem pokutovány. Orgány finančního dohledu kontrolují, zda systém vnitřních zásad existuje a zda byl předložen FAÚ. ČNB začala v roce 2002 s přístupem, založeném více na riziku, kdy signalizuje bankám, které oblasti by externí auditoři měli zvláště kontrolovat, jak je popsáno v § 22 zákona o bankách. V několika bankách byla vykonána specifická kontrola, zaměřená na oblast boje proti praní peněz.</p> <p>Všechny finanční instituce mají ustanovenu kontaktní osobu, jak vyžaduje zákon. Ačkoliv to obvykle není osoba na úrovni managementu, kontaktní osoba obecně může rozhodovat, zda-li bude transakce oznámena FAÚ.</p> <p>Banky, které mise navštívila, vypracovaly školicí programy pro zaměstnance, např. formou elektronického studia. Dále mají úvodní kursy pro nové zaměstnance a svým zaměstnancům poskytují materiály o problematice boje proti praní peněz. Mise shledala, že ostatní finanční sektory nezaměřily své vzdělávací programy na otázky boje proti praní peněz a financování terorismu. Toto úsilí musí být tedy nadále zvyšováno.</p>
<p>Doporučení a komentáře</p>
<p>1. Ačkoliv všechny finanční instituce mají systémy vnitřních zásad a kontaktní osoby, mise je toho názoru, že finanční instituce přistupují k problematice boje proti praní peněz a financování terorismu z formálně právního pohledu, především v sektoru pojišťovnictví. Příslušné úřady by proto měly zvýšit své úsilí směrem ke zlepšení informovanosti finančních institucí v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu a monitorovat schopnosti kontaktních osob.</p> <p>2., Úřady musí dále zajistit, aby finanční instituce nastolily přiměřené postupy prověřování přijímaných zaměstnanců.</p>
<p>Dopad na soulad s doporučeními FATF č. 19, 20</p>
<p>Plný soulad s doporučeními 19 a 20.</p>
<p>VII. - Standardy bezúhonnosti (soulad s kritérii 62 a 63 pro (i) bankovní sektor, (ii) sektor pojišťovnictví, (iii) sektor cenných papírů, a (iv) další finanční instituce; plus specifické kritérium 114 pro sektor cenných papírů)</p>
<p>Popis</p>

Bankovní sektor

Při udělování bankovní licence se posuzuje způsobilost osob s kvalifikovanou účastí na bance k výkonu práv akcionáře při podnikání banky (viz § 4 odst. 3 písm. c) zákona o bankách). Rovněž je vyžadován předchozí souhlas ČNB před nabytím kvalifikované účasti na bance nebo před zvýšením kvalifikované účasti na bance nad 20, 33 nebo 50% (viz § 20 odst. 3 zákona o bankách). Při udělování bankovní licence ČNB posuzuje odbornou způsobilost, důvěryhodnost a zkušenost zakladatelů banky a osob, které jsou navrhovány na vedoucí zaměstnance banky (viz § 4 odst. 3 písm. d) zákona o bankách). Osoba v minulosti pravomocně odsouzená za úmyslný trestný čin nesmí zastávat takovou pozici (viz § 4 odst. 5 zákona o bankách).

Ve Vyhlášce ČNB 166/2002 jsou stanoveny základní náležitosti žádosti o udělení bankovní licence, jako je například aktuální výpis z rejstříku trestů a seznam předchozích zaměstnání a obchodních aktivit. Kromě toho, dne 13. prosince 2002 vydala ČNB úřední sdělení, týkající se posuzování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob navrhovaných na funkce vedoucích zaměstnanců bank a do vedení poboček zahraničních bank. ČNB též vyžaduje doklady o původu zdrojů, z nichž byl financován vklad do základního kapitálu banky ze strany osob s kvalifikovanou účastí, nebo z nichž bylo financováno nabytí kvalifikované účasti na bance.

Podle § 3odst. 3 devizového zákona posuzuje ČNB odbornost a bezúhonnost jakožto součást procesu udělení licencí pro směnárny a poskytovatele peněžních služeb. ČNB přihlíží k odborné způsobilosti a bezúhonnosti osob vykonávajících řídicí funkce a osob, které budou pro žadatele obchody vykonávat a k bezúhonnosti osob, které jsou zakladateli, společníky, členy statutárního orgánu a dozorčí rady. Pro účely devizového zákona jakákoliv osoba, která byla pravomocně odsouzena za úmyslný trestný čin nebo nedbalostní trestný čin majetkového charakteru není považována za bezúhonnou. Jestliže osoba, která byla dříve odsouzena za majetkový trestný čin, získá majetkový vliv nad již licencovanou směnárnou, bude na to nazíráno jako na porušení podmínky sine qua non devizové licence, a podle § 22 devizového zákona budou uplatněna opatření k nápravě.

Sektor pojišťovnictví

Podle § 8 zákona o pojišťovnictví, žádost o udělení povolení k provozování pojišťovací činnosti musí obsahovat jméno a příjmení, datum narození, trvalé bydliště, doklad o bezúhonnosti každé fyzické osoby, která je zakladatelem pojišťovny nebo členem statutárního nebo dozorčího orgánu právnické osoby zakladatele pojišťovny nebo fyzické osoby oprávněné jednat jménem této právnické osoby. Kromě dokladu o bezúhonnosti jsou od každé fyzické osoby, která je členem představenstva, dozorčí rady nebo kontrolní komise nebo která má působit jako prokurista pojišťovny, vyžadovány údaje ohledně vzdělání a profesních zkušeností. § 11 zákona o pojišťovnictví stanoví, že fyzická nebo právnická osoba, která hodlá nabyt nebo zvýšit svoji účast v pojišťovně nebo zajišťovně tak, že její podíl na hlasovacích právech dosáhne nebo překročí 20, 33 nebo 50 procent, má vůči Ministerstvu financí/dozoru nad pojišťovnictvím povinnost písemně a) požádat o předchozí souhlas s nabytím nebo zvýšením této účasti, b) informovat o této skutečnosti, dojde-li k tomuto nabytí přechodem práva, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy se o této skutečnosti dozvěděla. Žádost musí obsahovat výši zamýšleného podílu a doklad o bezúhonnosti fyzické osoby, která hodlá nabyt nebo zvýšit svoji účast v pojišťovně nebo zajišťovně nebo která je prokuristou nebo členem statutárního nebo dozorčího orgánu právnické osoby, která hodlá nabyt nebo zvýšit svoji účast v pojišťovně nebo zajišťovně.

Ministerstvo financí/dohled nad pojišťovnictvím žádost neschválí, jestliže a) fyzická osoba neprokázala svou bezúhonnost, b) tato osoba byla v posledních třech letech členem statutárního orgánu nebo dozorčí rady nebo prokuristou právnické osoby, která se během této doby dostala do úpadku, c) oprávnění k provozování pojišťovací činnosti bylo odejmuto za porušení podmínek stanovených zvláštním zákonem (např. zákonem o cenných papírech). Bezúhonnost může být prokázána výpisem z trestního rejstříku.

Sektor cenných papírů
<p>Komise pro cenné papíry uděluje licence k výkonu činnosti obchodníka s cennými papíry podle § 45 zákona o cenných papírech. Postup a požadavky pro udělení licence jsou stanoveny v § 45 až 46d zákona o cenných papírech; zahrnují předložení výpisu z trestního rejstříku. Celý postup a podmínky udělování licencí k výkonu činnosti obchodníka s cennými papíry jsou vypracovány v metodice KCP, která je dostupná na webových stránkách KCP.</p> <p>Jestliže určitý subjekt není oprávněn poskytovat jiné investiční služby než přijímání a předávání pokynů, týkajících se investičních instrumentů a splnil zákonem stanovené náležitosti, KCP tento subjekt na základě jeho žádosti zaregistruje, nebo jeho žádost odmítne, v souladu s ustanovením § 45a zákona o cenných papírech.</p> <p>KCP prověřuje, zda jsou splněny všechny podmínky, uložené licencovaným subjektům, nejen v průběhu procesu udělování licence, ale také během kontrol na místě a výkonu státního dozoru. Jestliže KCP shledá, že určitý subjekt mající licenci nespĺňuje dané podmínky, KCP mu odebere licenci k výkonu činnosti obchodníka s cennými papíry.</p>
Právnícké osoby
<p>Kromě požadavků na licencování finančních institucí, podmínky pro vytvoření právníckých osob a jejich další činnost jsou regulovány občanským zákoníkem a obchodním zákoníkem. Oba tyto zákony stanoví podmínky pro vznik právníckých osob způsobem, který by měl omezovat rizika nekalých finančních praktik prostřednictvím těchto právníckých osob, popřípadě předcházet zneužití těchto společností pro praní peněz.</p>
Analýza účinnosti
<p>Orgány finančního dohledu mají adekvátní pravomoci kontrolovat bezúhonnost a jako takové mohou zamezit zločincům získat kontrolu nad finančními institucemi.</p>
Doporučení a komentáře
Dopady na soulad s doporučením FATF č. 29
<p>V souladu</p>
VIII. – Vymáhací pravomoci a sankce (soulad s kritériem 64 pro (i) bankovní sektor, (ii) sektor pojišťovnictví, (iii) sektor cenných papírů, a (iv) další finanční instituce; plus specifické kritérium 93-96 pro bankovní sektor a kritéria 115-117 pro sektor cenných papírů)
Popis
<p>§ 12 odst. 1 zákona proti praní peněz stanoví, že osoba která poruší nebo nesplní povinnost stanovenou zákonem proti praní peněz, pokud nejde o porušení povinnosti mlčenlivosti nebo pokud takové jednání není činem přísněji trestným, může mu být ministerstvem financí/FAÚ, nebo jiným dohledovým orgánem, který kontroluje dodržování zákona proti praní peněz (tj. ČNB, KCP, ÚDDZ), uložena sankce (tj. pokuta až do výše 2 000 000 Kč). Při opětovném porušení nebo nesplnění povinnosti v období 12 po sobě jdoucích měsíců může být uložena pokuta až do výše 10 000 000 Kč. Když FAÚ zjistí, že právnícká nebo fyzická osoba mající příjmy z podnikání nebo osoba samostatně výdělečně činná dlouhodobě nebo opakovaně porušovala některou z povinností stanovenou zákonem proti praní peněz nebo uloženou rozhodnutím vydaným na základě tohoto zákona, předloží FAÚ podnět k odnětí oprávnění k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti orgánu, který je podle zvláštního předpisu oprávněn o jeho odnětí rozhodnout. Tento orgán je povinen do 30 dnů od doručení podnětu vyrozumět FAÚ o svých opatřeních a o způsobu vyřízení podnětu. Důvodem k odnětí oprávnění k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti může být dlouhodobé nebo opakované porušení povinnosti stanovené</p>

zákonem proti praní peněz. (§13 odst. 2 zákona proti praní peněz).

Bankovní sektor

Podle § 44 zákona o České národní bance, je ČNB zplnomocněna provádět dohled nad bankami a obchodníky s devizovými prostředky a jako taková má pravomoc ukládat nápravná opatření a sankce, pokud jsou objeveny nedostatky.

V případě bank může ČNB ukládat nápravná opatření, ve kterých především může po bance požadovat, aby omezila některé ze svých povolených činností nebo ukončila nepovolenou činnost; nahradit osoby ve vedení banky nebo nahradit členy dozorčí rady; změnit licenci odnětím nebo omezením některých činností; nařídit mimořádný audit; uvalit nucenou správu; uložit pokutu až do výše 50 mil. Kč (§ 26 odst. 1 zákona o bankách). Jestliže závažné nedostatky přetrvávají, může ČNB, po konzultaci s Ministerstvem financí, odejmout licenci (§ 34 zákona o bankách).

V souladu s § 22 a 23 devizového zákona může ČNB, v závislosti na závažnosti a povaze přestupku, omezit, pozastavit nebo odejmout devizovou licenci, ukládat pokuty, i když jsou nedostatky napraveny ve stanovené časové lhůtě.

Sektor pojišťovnictví

Dohled nad sektorem pojišťovnictví, Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění Ministerstva financí, může rozhodnout o opatřeních k odstranění nedostatků. Jestliže dohled nad pojišťovnami objeví nesrovnalosti v hospodaření pojišťovny nebo zajišťovny, které by mohly ohrozit nebo ohrožují splnitelnost jejich závazků, může: nařídit pojišťovně nebo zajišťovně předložit Ministerstvu ke schválení ozdravný plán; zavést v pojišťovně nebo zajišťovně nucenou správu; pozastavit pojišťovně/zajišťovně oprávnění k uzavírání pojistných/zajišťovacích smluv; nařídit pojišťovně převést její pojistný kmen na jinou pojišťovnu; odejmout pojišťovně/zajišťovně oprávnění k provozování pojišťovací/zajišťovací činnosti (§ 27-33 zákona o pojišťovnictví). § 35 zákona o pojišťovnictví dává dohledu pravomoc ukládat pokuty do výše 100 mil. Kč. Celková kontrola požadavků boje proti praní peněz a financování terorismu dosud ale nebyla realizována, neboť dohled nad pojišťovnami nemá povinnosti v oblasti boje proti praní peněz.

Sektor cenných papírů

Podle § 9 zákona o Komisi pro cenné papíry je KCP oprávněna ukládat opatření k nápravě nebo sankce, pokud zjistí porušení zákonných povinností subjekty nebo osobami podléhajícími jejímu dohledu. Nápravná opatření spočívají v ukládání kontrolovaným osobám učinit předepsanou nápravu a informovat o učiněných opatřeních ve stanovené lhůtě a stanovení způsobu, jakým musí tato osoba nedostatek odstranit. Dále je KCP oprávněna za zjištěné protiprávní jednání ukládat pokuty do výše 100 mil. Kč.

Dle § 86 zákona o cenných papírech má KCP pravomoc nařizovat nápravná opatření a ukládat pokuty. KCP může nařídit odstranění zjištěných závad, zejména příkazem omezit nebo ukončit některé činnosti; zakázat nebo pozastavit nejdéle na dobu jednoho roku veřejnou nabídku cenného papíru; změnit nebo odejmout natrvalo nebo přechodně na dobu nejdéle jednoho roku udělené povolení nebo souhlas; uložit pokutu do výše 20 mil. Kč; nebo uveřejnit oznámení o zjištěném nedostatku.

Kromě toho, podle § 37a až 37m zákona o investičních společnostech a investičních fondech, má KCP několik možností pro uložení nápravných opatření a pokut, jako je uložení investiční společnosti, investičnímu fondu nebo depozitáři zjednat nápravu v stanovené lhůtě; nařízení změny investiční společnosti; rozhodnutí o nuceném převodu obhospodařování podílového fondu; odejmutí povolení, na jehož základě vznikla investiční společnost nebo investiční fond nebo byl vytvořen podílový fond. Vedle toho nebo místo toho může KCP uložit investiční společnosti, investičnímu fondu nebo depozitáři pokutu až do výše 100 mil. Kč.

Analýza účinnosti
<p>Obecně lze říci, že orgány dohledu, s výjimkou dohledu nad pojišťovnictvím, mají dostatečné vynucovací pravomoci a sankce k prosazení plnění povinností, stanovených zákonem proti praní peněz.</p> <p>Do doby hodnocení nebyly Českou národní bankou nebo Komisí pro cenné papíry finančním institucím uloženy žádné závažné sankce v souvislosti s porušením preventivních opatření proti praní peněz a financování terorismu. Při každé dosavadní kontrole ČNB byly v bankách odhaleny nedostatky ohledně realizace systému boje proti praní peněz bankami a ČNB uložila bankám ve stanovené lhůtě přijmout nápravná opatření.</p> <p>FAÚ ale uložil v roce 2001 celkem 14 pokut v celkové hodnotě 12 mil. Kč a v roce 2002 uložil celkem 33 pokut v celkové hodnotě 30 mil. Kč. Institucemi pokutovanými FAÚ byly většinou směnárny, zasilatelé peněz, realitní kanceláře, penzijní fondy, družstevní záložny a kasina z důvodu, že včas nevypracovaly systémy vnitřních zásad.</p>
Doporučení a komentáře
<p>Mise doporučuje orgánům finančního dohledu aby následně po provedení kontrol podnikaly přiměřená opatření a ukládaly sankce, pokud je třeba, aby byla zajištěna účinná implementace regulatorního rámce boje proti praní peněz.</p>
IX. – Spolupráce mezi orgány dohledu a ostatními kompetentními orgány (soulad s kritérii 65-67 pro (i) bankovní sektor, (ii) sektor pojišťovnictví, (iii) sektor cenných papírů, a (iv) další finanční instituce; plus specifická kritéria 97-100 pro bankovní sektor a kritéria 118-120 pro sektor cenných papírů)
Popis

FAÚ

Současný počet zaměstnanců FAÚ je 28. FAÚ je členěn na 4 oddělení (sběru a zpracování dat, analytické, právní a kontrolní, mezinárodní spolupráce). Kontrolní funkce FAÚ je zajišťována oddělením právním a kontrolním, které sestává ze 4 osob.

FAÚ je oprávněn v rozsahu určeném mezinárodní smlouvou spolupracovat s orgány se stejnou věcnou příslušností na poli předávání a získávání údajů, nezbytných k dosažení cílů stanovených zákonem proti praní peněz (§ 10 odst. 5 zákona proti praní peněz). FAÚ zatím není oprávněn spolupracovat s finančními zpravodajskými jednotkami zemí, se kterými nemá ČR uzavřenu příslušnou bilaterální nebo multilaterální smlouvu nebo dohodu. Nicméně, poněvadž mnoho zemí je smluvní stranou Štrasburské nebo Vídeňské úmluvy, nečiní to žádné problémy. Novela zákona proti praní peněz, jejíž účinnost se předpokládá od ledna 2004, umožní FAÚ spolupracovat se zahraničními finančními zpravodajskými jednotkami buď na základě smlouvy nebo na základě reciprocity. FAÚ uzavřelo Ujednání o porozumění se 14 finančními zpravodajskými jednotkami z jiných zemí.

FAÚ spolupracuje se všemi příslušnými státními orgány, zabývajícími se bojem proti praní peněz, konkrétně s policií, státními zastupitelstvími, KCP, ČNB, celními orgány, finančními úřady a dalšími. V roce 1996 uzavřelo ministerstvo financí a ministerstvo vnitra Dohodu o spolupráci o provádění zákona proti praní peněz. Tato dohoda byla následována Prováděcím protokolem mezi FAÚ a Službou policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti; tento protokol obsahuje konkrétní podmínky vzájemné spolupráce.

Spolupráce mezi orgány finančního dohledu je podpořena dohodou z února 2003 mezi MF, KCP a ČNB, o zlepšení vzájemné výměny informací. Spolupráce se odehrává v oblasti dohledu, především na poli licencování, kontrol, ukládání nápravných opatření a sankcí, výměny informací, regulace finančního trhu a postupů vůči zahraničním orgánům dohledu nad finančním trhem a vůči mezinárodním institucím.

ČNB

Tři ze sedmi zaměstnanců v útvaru vnitřní kontroly sekce bankovního dohledu se plně věnují kontrolám v oblasti boje proti praní peněz. ČNB provádí komplexní kontroly na místě, které zahrnují otázky boje proti praní peněz a specifické kontroly zaměřené na tuto oblast. Kromě toho, čtyři zaměstnanci odboru licenčního a povolenáckého se taktéž zabývají problematikou boje proti praní peněz.

§ 2 odst. 3 zákona o ČNB opravňuje Českou národní banku ke spolupráci se zahraničními centrálními bankami, orgány dohledu nad bankami a finančními trhy jiných zemí a s mezinárodními finančními organizacemi a s mezinárodními organizacemi zabývajícími se dohledem nad bankami a finančními trhy.

§ 25 odst. 2 zákona o bankách stanoví, že ČNB může požádat orgány dohledu jiných zemí o kontrolu na místě u subjektů, na které dohlíží mimo území ČR. ČNB může vyhovět žádosti orgánu dohledu země sídla banky nebo finanční instituce o provedení kontroly na místě u jím dohlížené banky nebo u pobočky zahraniční banky. ČNB umožní orgánu dohledu země sídla zahraniční banky nebo finanční instituce provést kontrolu na místě na základě reciprocity. Výměna informací je založena na ujednáních o porozumění, která se mimo jiné zabývají oblastí boje proti praní peněz a financování terorismu. Tato ujednání byla podepsána s orgány bankovního dohledu Francie, Německa, USA, Rakouska a Slovenska. Další jsou v současné době ve fázi jednání s regulátory v Belgii, Itálii, Holandsku a Polsku.

Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění

Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění má 19 zaměstnanců, kteří jsou zodpovědní za provádění kontrol na místě i kontrol na dálku.

§ 39 odst.5 zákona o pojišťovnictví stanoví, že výměna informací mezi MF a orgány dohledu a podobnými

institucemi v jiných zemích není považována za porušení mlčenlivosti, jestliže předmětem výměny jsou informace, týkající se činnosti zahraniční pojišťovny nebo zajišťovny na území ČR, nebo pojišťovny či zajišťovny, která má sídlo na území těchto zemí, činnosti osob zabývajících se činnostmi souvisejícími s pojišťovací nebo zajišťovací činností, nebo výměna informací mezi MF, KCP a ČNB podle příslušného právního předpisu.

KCP

KCP má vyčleněných 8 zaměstnanců pro kontroly na místě u obchodníků s cennými papíry a 4 zaměstnance v odboru sledování, kteří jsou zodpovědní za provádění kontrol na dálku.

Podle § 16 zákona o Komisi pro cenné papíry si KCP, ČNB a MF vzájemně poskytují všechny informace a zjištění, která mohou být významná pro výkon jejich příslušných funkcí, pokud se nejedná o informace, které nemohou být prozrazeny na základě jiného zákona, např. zákona proti praní peněz. Výměna informací s ostatními orgány a mezinárodní výměna informací jsou upraveny § 26 zákona o Komisi pro cenné papíry. Informace mohou být vyměňovány s členskými státy EU, zeměmi Evropského hospodářského prostoru nebo s dalšími zeměmi na základě Ujednání o porozumění. V rámci mezinárodní spolupráce se zahraničními regulátory uzavřela KCP řadu Ujednání o porozumění o vzájemné spolupráci a výměně informací ohledně záležitostí týkajících se regulace oblasti cenných papírů. Do dnešního dne uzavřela KCP ujednání s partnerskými regulátory z Německa, Rakouska, Maďarska, Polska, Francie, Portugalska, Slovinska, Itálie, Slovenska, Řecka, Lucemburska, Kypru, Belgie, Holandska a Španělska.

Analýza účinnosti

Co se týká problematiky boje proti praní peněz a financování terorismu, FAÚ, ČNB a KCP spolupracují především při plánování kontrol na místě ve finančních institucích, vyměňují si informace o aktivitách praní peněz, o svých zkušenostech a o výkladu zákona proti praní peněz.

FAÚ poskytuje ostatním orgánům dohledu systémy vnitřních zásad finančních institucí, ale nemůže podávat žádné specifické informace a statistické údaje o morálce finančních institucí v oblasti plnění oznamovací povinnosti.

Česká finanční zpravodajská jednotka se od svého vzniku aktivně účastní mezinárodní výměny informací s ostatními finančními zpravodajskými jednotkami (stala se součástí Egmontské skupiny brzy poté, co byla založena). FAÚ odeslal od roku 1998 celkem 493 dožádání do finančních zpravodajských jednotek 42 zemí a obdržel 188 dožádání ze 40 zemí.

ČNB a KCP využily svých možností vyměňovat si informace se zahraničními orgány dohledu při několika příležitostech, většinou když byl navrhován zahraniční manažer.

Doporučení a komentáře

1. Vzhledem k tomu, že je zde několik orgánů, zabývajících se dohledem a prosazováním dodržování zákona proti praní peněz, příslušné orgány musí zajistit, aby zde nebyla právní překážka pro jejich spolupráci, tím, že se umožní, aby FAÚ mohl provádět výměnu informací a statistických údajů ohledně způsobu plnění oznamovací povinnosti finančními institucemi s dalšími příslušnými orgány dohledu.

2. Ve světle vysokého počtu subjektů podléhajících dohledu FAÚ, obzvláště směnárny a služeb provádějících převody peněz, jež představují riziko zneužití pro praní peněz a financování terorismu, bylo by pro FAÚ prospěšné zvýšení počtu zaměstnanců, především pro výkon jeho kontrolní funkce, neboť mise nepovažuje počet dvou zaměstnanců pro provádění kontrol na místě za dostatečný pro efektivní plnění tohoto úkolu.

3. Především s ohledem na zvýšení úsilí na poli boje proti praní peněz a financování terorismu ze strany dohledu nad pojišťovnictvím, je nezbytné poskytnout inspektorům více zdrojů a školení, aby byly posíleny jejich vyšetřovací schopnosti a zvýšena kvalifikace a odborné znalosti ohledně provádění kontrol, zaměřených na praní peněz a financování terorismu.

Dopady na soulad s doporučením FATF č. 26

V souladu

C. Popis kontroly a sledování transakcí v hotovosti a transakcí přes hranice

Tabulka č. 3. Popis kontroly a sledování hotovostních transakcí a transakcí přes hranice

FATF doporučení č. 22:
Popis
Podle § 5 zákona proti praní peněz je vyžadováno, aby: <ul style="list-style-type: none">
• fyzická osoba vstupující do tuzemska nebo vystupující z tuzemska je povinna písemně oznámit celnímu úřadu dovoz a vývoz platných bankovek a mincí v české nebo cizí měně, cestovních šeků nebo peněžních poukázek směnitelných za hotové peníze v úhrnné hodnotě převyšující 350 000 Kč.
• tuto oznamovací povinnost musí splnit rovněž právnická osoba, která výše uvedené hodnoty dováží nebo vyváží, a to prostřednictvím fyzické osoby, která tyto hodnoty dováží nebo vyváží.
• fyzická nebo právnická osoba odesílající z tuzemska do zahraničí nebo přijímající ze zahraničí poštovní nebo jinou zásilku, která obsahuje platné bankovky a mince v české nebo cizí měně, cestovní šeky nebo poukázky směnitelné za hotové peníze v úhrnné hodnotě převyšující částku 20 000 Kč, je povinna oznámit celnímu úřadu tuto zásilku a zajistit, aby mu byla zásilka předložena ke kontrole. <p>Celní orgány musí kontrolovat dodržování této oznamovací povinnosti. Oznámení mají být předávána na formulářích vydaných Ministerstvem financí a jsou k dispozici u celních orgánů. Celní úřady zasílají Ministerstvu financí (FAÚ) údaje o plnění oznamovací povinnosti v cestovním styku a hlášení s uvedením všech dostupných údajů o odesílateli, příjemci a předmětu plnění oznamovací povinnosti u zásilek, včetně případů, kdy došlo k porušení této povinnosti. Zjistí-li celní úřad, že fyzická nebo právnická osoba nesplnila oznamovací povinnost, uloží jí pokutu až do výše hodnoty neoznamovaných bankovek, mincí, cestovních šeků nebo peněžních poukázek směnitelných za hotové peníze.</p>
FATF doporučení č. 23:
Popis
Není zde zavedena povinnost oznamovat transakce v hotovosti nad určitý limit.
Výkladová poznámka k doporučení FATF č. 22:
Popis
Viz. popis u doporučení č. 22

D. Hodnocení souladu

Doporučení FATF, shrnutí účinnosti boje proti praní peněz a financování terorismu, doporučený akční plán a reakce příslušných orgánů na hodnocení

Tabulka č. 4. Ohodnocení souladu s doporučeními FATF, vyžadujícími specifické jednání

Doporučení FATF	kriterium, na kterém je ohodnocení založeno	hodnocení
1 – ratifikace a provádění Vídeňské úmluvy	1	v souladu
2 – Zákonná úprava mlčenlivosti v souladu se 40 doporučeními	43	v souladu
3 – mnohostranná spolupráce a právní pomoc při boji proti praní peněz	34, 36, 38, 40	v souladu
4 – trestný čin praní peněz (Vídeňská úmluva), pocházejících z drogových a dalších závažných trestných činů	2	do značné míry v souladu
5 – vědomý trestný čin praní peněz (Vídeňská úmluva)	4	v souladu
7 – právní a správní podmínky pro předběžná opatření, jako zmrazení, zadržení a konfiskace (Vídeňská úmluva)	7, 7.3, 8, 9, 10, 11	převážně v souladu
8 – doporučení FATF 10 až 29, vztahující se na nebankovní finanční instituce ; (např. směnárny)		viz. odpovědi 10 až 29
10 – Zákaz anonymních účtů a realizace politiky identifikace zákazníků	45, 46, 46.1	převážně v souladu
11 – Povinnost přijmout přiměřená opatření k získávání informací o totožnosti zákazníka	46.1, 47	převážně v souladu
12 – Komplexní uchovávání záznamů o transakcích, účtech, korespondenci a dokumentů o identifikaci zákazníků po dobu pěti let	52, 53, 54	převážně v souladu
14 – Odhalování a analýza neobvykle rozsáhlých nebo jinak podezřelých obchodů	17.2, 49	převážně v souladu
15 – Pokud má finanční instituce podezření, že finanční prostředky pocházejí z trestné činnosti, měly by mít povinnost ihned oznámit své podezření FIU	55	v souladu
16 – Právní ochrana finančních institucí, jejich vedení a zaměstnanců oznamujících své podezření v dobré víře FIU	56	v souladu
17 – Ředitelé, úředníci a zaměstnanci by neměli upozornit zákazníky, že byly FIU nahlášeny informace, které se jich týkají	57	v souladu
18 – Plnění pokynů pro nahlásování podezřelých transakcí	57	v souladu
19 – Vnitřní politiky, postupy, kontroly a školicí programy	58, 58.1, 59, 60	v souladu
20 – Pravidla a postupy proti praní peněz se vztahují také na pobočky nebo dceřinné společnosti v zahraničí	61	v souladu
21 – Věnovat zvláštní pozornost obchodům se zeměmi s vyšším rizikem	50, 50.1	převážně v souladu

26 – Dostatečné programy proti praní peněz u dozorovaných bank, finančních institucí nebo zprostředkovatelů; oprávnění spolupracovat s orgány činnými v trestní řízení	66	v souladu
28 – Instrukce pro odhalování podezřelých obchodů	17.2, 50.1, 55.2	podstatně v nesouladu
29 – zabránit zločincům aby získali kontrolu nad, nebo významný podíl ve finančních institucích	62	v souladu
32 – mezinárodní výměna informací o podezřelých transakcích a osobách a firmách, které se na těchto transakcích podílejí	22, 22.1, 34	převážně v souladu
33 – dvoustranné nebo mnohostranné dohody o výměně informací v případech rozdílných právních standardů by neměly narušit ochotu poskytovat právní pomoc	34.2, 35.1	v souladu
34 – dvoustranné a mnohostranné dohody a úmluvy umožňující právní pomoc v co nejširším rozsahu	34, 34.1, 36, 37	v souladu
37 – Postupy pro právní pomoc v trestních záležitostech při získávání záznamů, osobních prohlídek, ohledání místa činu a zadržení a získání důkazů pro vyšetřování a trestní stíhání praní peněz	27, 34, 34.1, 35.2	v souladu
38 – Oprávnění urychleně reagovat na žádost cizího státu o identifikaci, zmrazení, zabavení a konfiskaci výnosu z trestné činnosti, nebo jiného majetku	11, 15, 16, 34, 34.1, 35.2, 39	v souladu
40 – praní peněz je trestný čin podléhající extradici	34, 40	v souladu
zvláštní doporučení č. I – Podniknout kroky směrem k ratifikaci a implementaci příslušných nástrojů OSN	1, 34	podstatně v nesouladu
zvláštní doporučení č. II – Trestný čin financování terorismu a teroristických organizací	2.3, 3, 3.1	podstatně v nesouladu
zvláštní doporučení č. III – Zmrazit a konfiskovat majetek teroristů	7, 7.3, 8, 13	podstatně v nesouladu
zvláštní doporučení č. IV – oznamovat podezřelé obchody související s terorismem	55	podstatně v nesouladu
zvláštní doporučení č. V – poskytovat pomoc jiným zemím při vyšetřování financování terorismu	34, 34.1, 37, 40, 41	v souladu
zvláštní doporučení č. VI – uložit povinnosti související s bojem proti praní peněz alternativním systémům převodu peněz	45, 46, 46.1, 47, 49, 50, 50.1, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 58.1, 59, 60, 61, 62	není aplikovatelné – nebyly zde zjištěny žádné aktivity neformálních převodců peněz (viz. hodnocení u dalších příslušných doporučení FATF)
zvláštní doporučení č. VII – zesílená identifikace u bezhotovostních převodů	48, 51	nehodnoceno

Tabulka č.5. Shrnutí efektivity úsilí proti praní peněz a financování terorismu

Nadpis	Hodnocení účinnosti
Trestněprávní opatření a mezinárodní spolupráce	
I— Trestnost praní peněz a financování terorismu	<p><i>Pokud jde o některé aspekty trestného činu praní peněz a systému zadržení a konfiskace je kromě uvedených nedostatků nutno uvést, že tresty za praní peněz jsou nižší, než stanoví mezinárodně přijímané standardy. Stíhání financování terorismu je dosud ohroženo neexistencí formální a komplexní právní úpravy. Ačkoliv se současný právní rámec zdá být dostatečně úplný a důkladný k tomu, aby zajišťoval určitý stupeň efektivity, výsledky orgánů činných v trestním řízení jsou slabé.</i></p>
II— Konfiskace výnosů z trestné činnosti nebo majetku použitého k financování terorismu	<p><i>Je škoda, že zde chybí přesné a systematizované statistické údaje. Přesné zaznamenávání podrobných statistik podle jednotlivých druhů trestné činnosti je nezbytným nástrojem, ne pouze pro vnější hodnocení, ale také, což je důležitější, pro vnitřní kritickou revizi fungování celého systému. Příležitosti ke školení se zdají být dostatečně dostupné, což ale zatím, jak se zdá, není to podstatné. Systém konfiskací je založen na odsouzení a trpí těmi stejnými právními problémy, které postihují stíhání praní peněz. Nedostatečné navázání na oznámení praní peněz ze strany orgánů činných v trestním řízení svědčí o potřebě zesílených školicích programů a programů zaměřených na zvýšení informovanosti, zejména pro státní zástupce a soudce.</i></p>
III— FAÚ a proces přijímání, analýzy a předávání finančních a dalších zpravodajských informací na vnitrostátní i mezinárodní úrovni	<p><i>FAÚ dosáhl zralosti a získal zkušenosti při zpracovávání finančních zpravodajských informací a pomáhá tak orgánům činným v trestním řízení. FAÚ poskytuje podporu povinným subjektům, tím, že jim poskytuje neformální poradenství v rámci těsného kontaktu, který s nimi udržuje. FAÚ má dostatečné právní prostředky k tomu, aby mohl získávat doplňující informace, které mu umožní provádět dostatečnou analýzu finančních informací. Pokud jde o přeshraniční spolupráci s partnerskými finančními zpravodajskými jednotkami, česká FIU je oprávněná a i v praxi poskytuje nejširší možnou pomoc. V současné době jsou bohužel možnosti spolupráce stále ještě formálně omezeny na ty státy, které jsou smluvními stranami bilaterálních smluv nebo Štrasburské úmluvy</i></p>
IV— Orgány činné v trestním řízení, jejich pravomoci a povinnosti	<p><i>Vytvoření specializované policejní jednotky, která je pověřena vyšetřováním oznámení od FAÚ, ÚOKFK, by mělo zajistit jejich řádné následné vyšetřování na úrovni police. Státní zastupitelství rovněž zavedla určitou specializaci pro případy praní peněz.</i></p>

	<p><i>Celkové výsledky jsou ale upřímně řečeno zklamáním, protože dosud nebylo zahájeno trestní stíhání ani jednoho případu praní peněz. Financování terorismu dosud není upraveno jako samostatný trestný čin, což může být překážkou pro jeho účinné stíhání.</i></p> <p><i>Zákonem regulované speciální vyšetřovací postupy, které má police k dispozici, jsou standardní a komplexní. Dosud zde ale nebyla potřeba použít je při vyšetřování praní peněz. Zdroje, které má police a státní zastupitelství k dispozici i poskytnuté statistiky se zdají být misi dostatečné.</i></p> <p><i>Meziresortní pracovní skupina “Clearing House” by se měla stát řádným koordinačním mechanismem pro orgány prosazující právo.</i></p> <p><i>Jak samy české instituce uznávají, je zde skutečně velmi malý počet případů praní peněz a financování terorismu. Na základě slabých výsledků, pokud jde o prosazování práva je zřejmé, že je zde naléhavá potřeba specializovaného školení, zejména v oblasti soudnictví.</i></p>
<p>V—Mezinárodní spolupráce</p>	<p><i>Pokud jde o přístup českých orgánů ke spolupráci i praxi v této oblasti, nejsou zde žádné výhrady. Kromě neexistence statistických údajů o praní peněz a financování terorismu a za předpokladu, že bude přijat samostatný trestný čin financování terorismu, jsou mezinárodní standardy zcela splněny. Přidělené prostředky se zdají být přiměřené a žádné zvláštní problémy nebyly zmiňovány.</i></p>
<p>Právní a institucionální rámec pro všechny finanční instituce</p>	
<p>I— Všeobecný přehled</p>	<p>Dohledové orgány nejsou omezeny při poskytování informací FAÚ nebo orgánům činným v trestním řízení o subjektech, nad kterými vykonávají dohled, avšak vyjma ČNB nemohou dohledové orgány, získávat od FAÚ specifické informace o povinných subjektech.</p> <p>ČNB od konce roku 2000 zvýšila počet cílených kontrol na místě a KCP od roku 2002 zahrnuje pro problematiku boje proti praní peněz do svých kontrol obchodníků s cennými papíry na místě i na dálku.</p> <p>Pokud jde o sektor pojišťovnictví, kontrola opatření proti praní peněz a financování terorismu dosud nebyla uplatňována, proto ani dosud nebyla vykonána žádná kontrola zaměřená na tuto problematiku</p> <p>ÚDDZ má v oblasti kontroly velmi omezenou roli. Pouze kontroluje, že družstevní záložny posílají své systémy vnitřních zásad boje proti praní peněz FAÚ</p>

	<p>a že plní požadavky na identifikaci a uchovávání záznamů, ale nesleduje oznámování podezřelých obchodů.</p> <p>Vzhledem k vysokému počtu subjektů, které má FAÚ kontrolovat, je počet provedených kontrol velmi nízký a měl by být zvýšen. Aby k tomu mohlo dojít, mise uznává potřebu dalších zaměstnanců provádějících kontrolu.</p>
<p>II—Identifikace zákazníků</p>	<p>Finanční instituce, které mise navštívila, si jsou vědomy vysoce rizikových zákazníků a zemí a některé z nich prověřují, zda se zákazník vyskytuje na seznamech OSN a na dalších jimi vytvořených seznamech osob a zemí, které mohou představovat zvýšené riziko. Pokud se objeví pochybnosti, finanční instituce může žádat doplňující informace, pokud tak stanoví vnitřní postupy, i když pro to není opora v zákoně.</p> <p>Zdá se, že finanční instituce naráží na určité obtíže při získávání veškerých informací o svých zákaznících, kvůli přísnému výkladu zákona o ochraně osobních údajů. Navzdory zákonem stanovenému požadavku, že finanční instituce musí získat výslovný souhlas zákazníka, když zpracovává jeho citlivé údaje, se Mise domnívá, že §37 odst. 2 zákona o bankách poskytuje bankám oprávnění získat jakékoliv informace „potřebné k tomu, aby bylo možno bankovní obchod uskutečnit bez nepřiměřených právních a věcných rizik pro banku“.</p>
<p>III—Průběžné sledování účtů a transakcí</p>	<p>Finanční instituce prověřují transakce pouze s ohledem na nahlásování podezřelých obchodů a vytvořily systém “červených praporek”, které zaměstnancům umožní rozpoznat takovéto obchody. Protože to není zákonem stanoveno, finanční instituce obecně běžně nevěnují zvláštní pozornost všem složitým, neobvykle rozsáhlým transakcím, nebo schématům, nezkontrolují jejich pozadí a neuchovávají své závěry pro příslušné orgány.</p>
<p>IV—Uchovávání údajů</p>	<p>Požadavek zákona proti praní peněz je omezen na transakce, které jsou spojeny s povinností identifikace, finanční instituce proto nejsou podle zákona proti praní peněz povinny uchovávat všechny údaje, týkající se transakcí klienta a účtů po stanovenou dobu, následující po uskutečnění transakce, ani zde není požadavek uchovávat účetní záznamy a obchodní korespondenci po dané období následující po uzavření účtu nebo ukončení obchodního vztahu.</p>
<p>V—Oznamování podezřelých obchodů</p>	<p>Systém nahlásování podezřelých transakcí je komplexní a vyhovuje mezinárodním standardům.</p>

	<p>Finanční instituce jsou povinny vypracovat a uplatňovat vnitřní zásady, zahrnující, mimo jiné, podrobný seznam znaků podezřelých transakcí, avšak ani FAÚ ani orgány dohledu nevydaly žádnou příručku, která by pomohla finančním institucím odhalovat podezřelé finanční činnosti.</p>
VI—Vnitřní kontrola, soulad a audit	<p>Všechny finanční instituce musí podle zákona proti praní peněz předložit svůj systém vnitřních zásad FAÚ a ty, které tak neučinily, jsou FAÚ pokutovány. ČNB začala v roce 2002 s přístupem, založeném více na riziku, kdy signalizuje bankám, které oblasti by externí auditoři měli zvláště kontrolovat.</p> <p>Jak vyžaduje zákon, všechny finanční instituce mají ustanovenou kontaktní osobu, která je zodpovědná za určení, zda bude transakce oznámena FAÚ.</p> <p>Zatímco banky, které mise navštívila, vypracovaly školicí programy pro zaměstnance, ostatní finanční sektory nezaměřily své vzdělávací programy na otázky boje proti praní peněz a financování terorismu.</p>
VII—Standardy bezúhonnosti	<p>Orgány finančního dohledu mají adekvátní pravomoci kontrolovat bezúhonnost a jako takové mohou zamezit zločincům získat kontrolu nad finančními institucemi.</p>
VIII—Vymáhací pravomoci a sankce	<p>Obecně lze říci, že orgány dohledu mají dostatečné vynucovací pravomoci a sankce k prosazení plnění povinností stanovených zákonem proti praní peněz, s výjimkou dohledu nad pojišťovnictvím.</p>
IX—Spolupráce mezi orgány dohledu a ostatními kompetentními orgány	<p>FAÚ, ČNB a KCP spolupracují především při plánování kontrol na místě ve finančních institucích, vyměňují si informace o aktivitách praní peněz a výkladu zákona proti praní peněz.</p> <p>FAÚ se od svého vzniku aktivně účastní mezinárodní výměny informací s ostatními finančními zpravodajskými jednotkami. ČNB a KCP několikrát využily svých možností vyměňovat si informace se zahraničními orgány dohledu.</p>

Tabulka č. 6. Doporučený Akční plán ke zlepšení právního a institucionálního rámce a posílení realizace opatření proti praní peněz a financování terorismu v bankovním sektoru, sektoru pojišťovnictví a sektoru cenných papírů

Trestněprávní opatření a mezinárodní spolupráce	Doporučené kroky
<p>I—Trestnost praní peněz a financování terorismu</p>	<p>1. Příslušné úřady by měly rozšířit rozsah §252a trestního zákona, aby byl v souladu s pojetím praní peněz , obsaženém ve Vídeňské, Štrasburské a Palermské úmluvě a aby pokrýval “nabytí, držení užívání nebo dispozice s majetkem, s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti“.</p> <p>Dále mise doporučuje změnit povinnost prokázat “cíl vytvořit zdání, že tato věc nebo prospěch byly získány v souladu se zákonem“, která ukládá vyšší důkazní břemeno, než požadují tyto úmluvy.</p> <p>2. Příslušné úřady by měly do právního řádu zavést trestný čin financování terorismu, který bude v souladu s definicí obsaženou v Úmluvě OSN o potlačování financování terorismu, aby bylo zajištěno, že právní řád pokrývá všechny případy financování terorismu, jak jsou definovány v mezinárodní Úmluvě OSN o potlačování financování terorismu.</p> <p>3. Mise povzbuzuje příslušné orgány, aby co nejrychleji novelizovaly trestní zákon ve smyslu zavedení trestní odpovědnosti právnických osob do českého právního řádu.</p> <p>4. Příslušné úřady by měly ratifikovat a plně implementovat mezinárodní Úmluvu OSN o potlačování financování terorismu.</p> <p>5. <i>Kromě potřeby přizpůsobit tresty za praní peněz běžným mezinárodním standardům a vytvoření formální právní úpravy potírání financování terorismu, aby došlo ke zlepšení prosazování práva, se zákonné prostředky a zdroje zdají být dostatečné k tomu, aby byly zajištěny nějaké pozitivní výsledky, i když pro boj proti praní peněz a financování terorismu by bylo určité přínosem legislativní posílení trestného činu praní peněz a ustanovení o konfiskaci.</i></p> <p><i>V současné době jde spíše o to, aby byl překročen most mezi teorií a praxí tím, že budou některé případy dotaženy až před soud a bude vytvořena soudní praxe, která poté může být návodem jak pro orgány činné v trestním řízení, tak pro zákonodárce.</i></p> <p>6. <i>Měla by být přijata všechna zákonná opatření, jež byla doporučena v rámci předcházejícího hodnocení výborem MONEYVAL.</i></p>

<p>II— Konfiskace výnosů z trestné činnosti nebo majetku použitého k financování terorismu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Příslušné instituce by měly zvážit zavedení mandatorní povahy propadnutí věci/konfiskace (§55 trestního zákona), jak je vysvětleno výše. 2. Příslušné instituce by měly novelizovat právní řád tak, aby umožňoval bezpodmínečné bezodkladné zmrazení finančních prostředků nebo jiných aktiv či majetku, v souladu s Rezolucemi Rady bezpečnosti OSN a Zvláštním doporučením FATF č. III. 3. <i>Přesné zaznamenávání podrobných statistik podle jednotlivých druhů trestné činnosti je nezbytným nástrojem, ne pouze pro hodnocení z vnějšku, ale také, což je důležitější, pro interní kritické posouzení fungování celého systému. Zavedení specializace na odhalování a zadržování výnosů z trestné činnosti v rámci ÚOKFK by mělo situaci ohledně nedostatku příslušných statistik napravit.</i> 4. <i>Pro FAÚ by nemělo být problémem vést spolehlivé statistiky podle různých aspektů. Je ovšem nutné zdůraznit, že statistiky by měly také zahrnovat údaje o automatickém zmrazení teroristických aktiv bankami a jejich nahlašování centrálnímu úřadu na základě příslušných rezolucí OSN a Nařízení EU . Je tedy nutné učinit nezbytná opatření , aby bylo toto zajištěno.</i> 5. <i>Měla by být organizována školení a programy na zvýšení informovanosti, přičemž zvláštní pozornost by měla být věnována zkušenostem a praxi v jiných státech, kde je u případů praní peněz úspěšně prováděno zadržení a konfiskace.</i>
<p>III— FAÚ a proces přijímání, analýzy a předávání finančních a dalších zpravodajských informací na vnitrostátní i mezinárodní úrovni</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Příslušné instituce by měly vydat instrukce, které by pomohly finančním institucím při provádění požadavků souvisejících s bojem proti praní peněz a financování terorismu a při odhalování a oznamování podezřelých transakcí. 2. <i>FAÚ by měl provést hodnocení toho, jak nakládá s OPO a prozkoumat způsoby, jak urychlit proces analýzy v těch případech, které nejsou závislé na vnějších faktorech mimo jeho kontrolu.</i> 3. <i>Pro vlastní hodnocení systému hlášení by byly zřetelným přínosem podrobnější statistické údaje, které by poskytly lepší přehled o fungování a charakteristických znacích všech složek, zapojených do boje proti praní peněz. Příslušné orgány uvedly, že mají v úmyslu zlepšit svůj přístup ke statistikám. Kromě těch položek, které navrhují, by určitě pomohlo také sledovat údaje o předpokládané predikativní trestné činnosti, fázích praní peněz u transakcí, povaze transakcí a geografickém rozložení případů.</i> 4. <i>Aby byla kontrolní funkce FAÚ skutečně účinná a komplexní, vyžaduje zvýšení počtu zaměstnanců. I když to není zákonem stanoveno, doporučuje se, aby FAÚ vydával výroční zprávu o své činnosti a o svých</i>

	<p>zjištěních, která neslouží pouze jako užitečná analýza, ale je ideálním způsobem, jak poskytovat nezbytnou zpětnou vazbu, na kterou mají povinné subjekty a další dotčené orgány nárok.</p> <p>5. Pokud jde o mezinárodní spolupráci na úrovni FIU, měla by být odstraněna formální podmínka existence smlouvy nebo Štrasburské úmluvy. Spolupráce by měla být povolena přinejmenším tehdy, pokud partnerská jednotka splňuje standardy Egmontské skupiny. Návrh novely zákona proti praní peněz, pokud bude schválen, umožní spolupráci s těmi partnerskými jednotkami, které splňují standardy Egmontské skupiny.</p>
<p>IV—Orgány činné v trestním řízení, jejich pravomoci a povinnosti</p>	<p>1. Vytvoření a specializace ÚOKFK je chvályhodným krokem směrem k účinnějšímu prosazování práva v oblasti boje proti praní peněz. Obzvláště je vítáno založení odboru, zaměřeného na odhalování a zabavování výnosů z trestné činnosti v rámci ÚOKFK. Tato opatření se dosud bohužel neodrazila v úspěšném stíhání případů praní peněz. Změnu snad přinese novela trestního zákona, ale sebelepší zákon je marný, pokud není efektivně prováděn.</p> <p>Specializace v rámci policie i státního zastupitelství by mohla přispět k lepšímu porozumění tohoto fenoménu a ke zvýšení informovanosti o právních otázkách, nicméně celý systém musí být ještě projit zkouškou před soudem. Pokud jde o financování terorismu, zavedení samostatného trestného činu dostatečně pokryje tento zákonný nedostatek.</p> <p>2. Založení “Clearing House” je skvělým nápadem a mělo by se mu dostat plné podpory a aktivního přístupu ze strany všech zúčastněných orgánů. Je to ideální forum pro vyrovnání se se všemi problémy, na které dotčené orgány při boji proti praní peněz narážejí. Pokud je obtížné nalézt potřebné odborné znalosti na vnitrostátní úrovni, úřady by se měly snažit poučit se ze zkušeností jiných zemí, které jsou při boji proti praní peněz úspěšné. Měly by být také plně využívány mezinárodní aktivity v oblasti školení, např. pořádané v rámci projektů Phare EU, UN GP ML (Globální program boje proti praní peněz OSN) a Egmontskou skupinou.</p> <p>3. Posuzování případových studií a trendů je záležitostí, kterou by se měly zabývat společně FAÚ, policie a státní zastupitelství. Jak již bylo řečeno, ideálním forem pro tuto činnost je Clearing House. Dotčené orgány se zúčastňují různých vnitrostátních i mezinárodních aktivit, týkajících se těchto otázek. Součástí výročních zpráv dotčených institucí by měly být rovněž případové studie a trendy.</p> <p>4. Pokud jde o zajištění účinného odhalování a stíhání výnosů z trestné činnosti, je v tomto systému nějaká zásadní chyba, protože má všechny potřebné</p>

	<p><i>součástí, ale nedosahuje žádných výsledků, pokud jde o odsouzení a navrácení majetku. Bylo by třeba provést důkladnou kontrolu celého systému a nalézt přesné příčiny těchto nedostatků, což nebylo v kompetenci této mise a vyžaduje to mnohem více času a prostředků. Je ale zřejmé, že problém se nalézá především v oblasti soudnictví. Proto by měla být pozornost zaměřena na tuto oblast a mělo by dojít ke zvýšení informovanosti a odborných znalostí. Jak již bylo řečeno, jedním z problémů je kritérium “mens rea”. Jak je uvedeno výše, dosud nebyl stíhán případ praní peněz spáchaného z nedbalosti, který vyžaduje pouze minimální trestní úmysl. Mnohem závažnějším problémem se zdá být prokázání predikativního trestného činu, zvláště byl-li spáchán v zahraničí. Pokud očekáváme, že systém hlášení bude přinášet výsledky, musíme být připraveni opustit klasický přístup, kdy se začíná u predikativního trestního činu a končí u výnosů. Praní peněz by pak mělo být považováno za samostatný trestný čin a podle toho by s ním mělo být nakládáno, což vyžaduje změnu mentality a otevřenost vůči novým přístupům.</i></p> <p><i>5. Aby bylo zaručeno, že ukládané sankce jsou dostatečné a odrazující, doporučuje se také, aby byla přezkoumána přiměřenost sankcí, zda jsou v souladu se standardy stanovenými Rozhodnutím Rady EU z června 2001, které stanoví minimální trest za trestný čin praní peněz ve výši 4 let.</i></p>
<p>V—Mezinárodní spolupráce</p>	<p><i>Aby byla situace ohledně extradice u případů financování terorismu jasná a jednoznačná, je velmi důležité, aby byl včas zaveden samostatný trestný čin financování terorismu. Pozornost by rovněž měla být věnována statistickým údajům.</i></p>
<p>Právní a institucionální rámec pro všechny finanční instituce</p>	
<p>I—Všeobecný přehled</p>	<p>1. I když je zde několik institucí, které provádějí kontrolu a prosazování dodržování zákona proti praní peněz, je třeba zajistit, aby zde nebyly žádné právní překážky, které by bránily FAÚ poskytovat příslušným dohledovým orgánům informace o tom, jak finanční instituce plní oznamovací povinnost. Tyto orgány potřebují takovéto informace nejen kvůli kontrole dodržování, ale umožní jim to také finanční instituce vést a vzdělávat. Novela zákona proti praní peněz, pokud bude schválena, by měla tento stav napravit.</p> <p>2. Prioritou by mělo být ustanovení Úřadu státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění hlavním dohledovým orgánem pro otázky praní peněz a financování terorismu pro sektor pojišťovnictví.</p> <p>3. Zejména proto, že ČR v současné době připravuje</p>

	<p>novelu zákona proti praní peněz, která uloží Úřadu státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění vykonávat kontrolu a prosazování dodržování povinností v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu u institucí, nad kterými vykonává dohled, měla by být spolupráce mezi Ministerstvem financí/FAÚ, KCP a ČNB, která je založena dohodu , v následujících letech posílána (pokud je to nutné, tak na základě zákona) a měly by do ní být zapojeny i další dohledové orgány, kterým budou stanoveny povinnosti na úseku kontroly, zaměřené na dodržování povinností proti praní peněz a financování terorismu.</p>
<p>II—Identifikace zákazníků</p>	<p>1. Pro systém boje proti praní peněz a financování terorismu v ČR by bylo přínosné zavést do zákona proti praní peněz nové požadavky, konkrétně (i) aktualizace informací o totožnosti zákazníka, pokud se v průběhu obchodního vztahu objeví pochybnosti o jeho totožnosti, (ii) identifikace beneficiárního vlastníka v případě, kdy zákazníkem je právnická osoba, (iii) součástí zprávy o převodu finančních prostředků by měly být přesné a významné informace o příkazci.</p> <p>2. Příslušné orgány dále informovaly, že novela zákona proti praní peněz by měla vyřešit problém zproštění mlčenlivosti advokátů a notářů vůči FAÚ, avšak neřeší problém jejich mlčenlivosti vůči finančním institucím. Příslušné instituce by měly zajistit, že advokáti a notáři se nemohou dovolávat své mlčenlivosti vůči finančním institucím, pokud jednají ve prospěch svého klienta.</p> <p>3. Protože Úřad na ochranu osobních údajů zahájil svou kontrolní činnost teprve v tomto roce, nejsou zde zatím dostatečné zkušenosti s tím, jak bude zákon na ochranu osobních údajů vykládán. V případě, že interpretace ÚOOÚ bude taková, jak je uvedeno výše a závěry právě probíhajících kontrol ÚOOÚ potvrdí obavy vyjádřené zástupci finančních institucí, Mise doporučuje, aby příslušné orgány tento problém řešily.</p> <p>4. I když transakce v tuzemském i v mezinárodním (SWIFT) platebním styku obsahují informace o příkazci a banky dále sledují transakce, které tyto informace neobsahují, příslušné orgány by měly přijmout taková opatření, která zajistí, že tento postup je uplatňován všemi finančními institucemi, včetně převodců peněžních prostředků.</p>
<p>III—Průběžné sledování účtů a transakcí</p>	<p>1. Pro český systém boje proti praní peněz a financování terorismu by bylo užitečné zavést do zákona proti praní peněz nové požadavky, obdobně jako je tomu v opatření ČNB, týkající se průběžného sledování účtů a transakcí, konkrétně povinnost</p>

	<p>finančních institucí věnovat zvláštní pozornost všem složitým, neobvykle rozsáhlým transakcím nebo neobvyklým schématům transakcí, které nemají jasný nebo zřejmý ekonomický nebo právní důvod a podle možností zkoumat pozadí a účel takovýchto transakcí, své závěry sepsat a uchovat je, aby byly k dispozici příslušným orgánům.</p> <p>2. Dále by příslušné orgány do právního rámce boje proti praní peněz a financování terorismu měly zahrnout nezbytná opatření, která by zajistila, že finanční instituce věnují zvláštní pozornost obchodním vztahům a transakcím s osobami (včetně právnických osob) ze zemí, které nemají dostatečný systém předcházení a odrazování od praní peněz a financování terorismu.</p> <p>3. Orgány dohledu v oblasti cenných papírů a pojišťovnictví by měly vytvořit podobné předpisy, jako vydala ČNB.</p> <p>4. Dohledové orgány by měly poskytnout subjektům, které regulují a nad kterými vykonávají dohled, praktický návod, jak sledovat účty a transakce.</p>
<p>IV—Uchovávání údajů</p>	<p>1. Příslušné úřady uvedly, že za účelem dosažení souladu s příslušnými mezinárodními standardy, zejména s Druhou evropskou směrnicí o praní peněz, novelizují zákon proti praní peněz tak, aby detailněji upravoval požadavky na uchovávání dat. Mise byla informována, že jakmile bude novela schválena, bude na finančních institucích vyžadováno také uchovávat záznamy o identifikačních údajích, kopie dokladů totožnosti a v případě zastupování originál plně moci po dobu 10 let následujících od ukončení obchodního vztahu.</p> <p>2. Kromě této novelizace se příslušným úřadům doporučuje přidat do zákona proti praní peněz povinnost finančních institucí uchovávat všechny nezbytné údaje, týkající se transakcí klienta a účtů a také údaje o účetních záznamech a obchodní korespondenci.</p>
<p>V—Oznamování podezřelých obchodů</p>	<p>1. FAÚ, ve spolupráci s orgány dohledu, by měl poskytovat finančním institucím více instrukcí, pokud jde o rozpoznávání podezřelých transakcí. Mohly by například odkazovat na případové studie FATF, jiných regionálních organizací typu FATF a Egmontské skupiny, za účelem aktualizace trendů nejnovějších případů a metod v oblasti praní peněz a financování terorismu. Kromě toho, organizace orgánů dohledu, jako je IAIS a IOSCO, též vydaly studie o praní peněz a jejich příklady, jež mohou být užitečné pro ty specifické finanční sektory.</p> <p>2. V době mise zákon finančním institucím neukládal oznamovat transakce, u kterých je podezření ze souvislosti s terorismem. Úřady nicméně uvedly, že je připravována novela zákona proti praní peněz,</p>

	<p> která bude ukládat finančním institucím povinnost nahlašovat tyto konkrétní informace FAÚ. Navržená novela zákona proti praní peněz rozšíří definici podezřelé transakce, aby zahrnovala podezření, že finanční prostředky, které byly při transakci použity, jsou určeny k financování terorismu, teroristických činů nebo teroristických organizací.</p> <p>3. Finanční institucím by měla být stanovena povinnost oznamovat transakce, u kterých je podezření z financování terorismu.</p>
<p>VI—Vnitřní kontrola, soulad a audit</p>	<p>1. Ačkoliv všechny finanční instituce mají systémy vnitřních zásad a kontaktní osoby, mise je toho názoru, že finanční instituce přistupují k problematice boje proti praní peněz a financování terorismu z formálně právního pohledu, především v sektoru pojišťovnictví. Příslušné úřady by proto měly zvětšit své úsilí ke zvýšení informovanosti finančních institucí v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu a sledovat odbornou kvalifikaci kontaktních osob.</p> <p>2. Úřady musí dále zajistit, aby finanční instituce nastolily přiměřené postupy prověřování přijímaných zaměstnanců.</p>
<p>VII—Standardy bezúhonnosti</p>	
<p>VIII—Vymáhací pravomoci a sankce</p>	<p>Mise doporučuje orgánům finančního dohledu aby následně po provedení kontrol podnikaly přiměřená opatření a/nebo ukládaly sankce, pokud je třeba, aby byla zajištěna účinná implementace regulatorního rámce boje proti praní peněz.</p>
<p>IX—Spolupráce mezi orgány dohledu a ostatními kompetentními orgány</p>	<p>1. Vzhledem k tomu, že je zde několik orgánů zabývajících se dohledem a prosazováním dodržování zákona proti praní peněz, příslušné orgány musí zajistit, aby zde nebyla právní překážka pro jejich spolupráci, tím, že se umožní, aby FAÚ mohl provádět výměnu informací a statistických údajů ohledně způsobu plnění oznamovací povinnosti finančními institucemi s dalšími příslušnými orgány dohledu.</p> <p>2. Ve světle vysokého počtu subjektů podléhajících dohledu FAÚ, obzvláště směnárny a služeb provádějících převody peněz, jež představují riziko zneužití pro praní peněz a financování terorismu, by pro bylo FAÚ prospěšné zvýšení počtu zaměstnanců, především pro výkon jeho kontrolní funkce, neboť mise nepovažuje počet dvou zaměstnanců pro provádění kontrol na místě za dostatečný pro efektivní plnění tohoto úkolu.</p> <p>3. Především s ohledem na zvýšení úsilí na poli boje proti praní peněz a financování terorismu ze strany dohledu nad pojišťovnictvím, je nezbytné poskytnout inspektorům více zdrojů a školení, aby byly posíleny jejich vyšetřovací schopnosti a zvýšena kvalifikace a odborné znalosti ohledně provádění kontrol</p>

	zaměřených na praní peněz a financování terorismu.
--	--

E. Odpověď příslušných orgánů

[Příslušné orgány byly požádány o oficiální vyjádření a toto vyjádření bude začleněno do konečné verze ROSC, která bude zaslána vedení MMF a Světové banky.]